

Pohlady

Z OBSAHU:

ROK 1989

16. PLES
VIEDENSKÝCH
SLOVÁKOV

TAMARA
ŠIMONČIKOVÁ
HERIBANOVÁ
ROZHOVOR

PAVOL
ORSZÁGH
HVIEZDOSLAV
VÝROČIE

KLUBOVÉ
VEČERY
KONCERTY
CHILL OUT

PARTIČKA

300 ROKOV
LICHTEN-
ŠTAJNSKA
HISTÓRIA

SOVA
A JEJ AKTIVITY

ŠTUDENTSKÁ
STRÁNKA

ŠPORT
KORČUĽOVANIE
JOGA

Z POHRANIČIA
SUSEDSKÝ
PLES

STROM POKOJA

Opletanie veľkonočných vajčiek drôtom patrí k najtradičnejším technikám na Slovensku/
Das Umflechten von Ostereiern mit Draht gehört zu den traditionellen Techniken in der Slowakei

Foto: Ingrid Žalneva

PRÍJEMNÉ VEĽKONOČNÉ SVIATKY/FROHE OSTERN!

VINICA NA PLESE

Fotografie: © Petra Kamenar a Martin Repka

Folklórny súbor Vinica, podporovaný Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom, priniesol tradičnú slovenskú sviežosť a temperament aj na 16. ples viedenských Slovákov. Ľudová hudba súboru sa predstavila už pri príchode hostí, zatiaľ čo Linda a Elena v krásnych krojoch vítali hostí staroslovanským spôsobom – chlebom a soľou. Neskôr predávali tombolové lístky a zatiaľ sa ďalšia členka súboru Majka ujala mikrofónu, aby spolu s Tomášom moderovali slávnostný večer. Vyvrcholením účasti Vinice na tohtoročnom plese bol tanečný blok pozostávajúci z myjavských, tekovských a východoslovenských tancov. A aby sa zabavili aj prítomní hostia, tanečníci a tanečnice z Vinice ich zapojili do výučby tancovania polky a čerešničiek...

Viac sa o plese dočítate na str. 8

Ak by ste sa chceli dozvedieť viac o nácvikoch folklórneho súboru Vinica a stať sa jeho členom, kontakt: Elena Repka, tel.: 0699/15003207

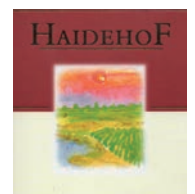
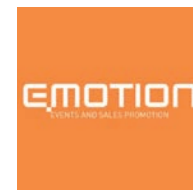
Tréningy: štvrtky o 19.00, Štúdio St. Ulrichskirche, Burggasse 25

Ďakujeme sponzorom plesu:

PARK HYATT VIENNA™

Honorarkonsulat der Slowakischen Republik in Eisenstadt

Obsah

- 2 VINICA NA PLESE**
- 4 NÁVRATY DO ROKU 1989** | *Vlado Mlynár*
- 6 IMRICH KRUŽLIAK ZA LEGENDOU SLOVENSKEHO KRAJANSKÉHO SVETA** | *Vlado Mlynár*
- 7 AKO SA DELIL ŠTÁT ALEBO AKO NEZABUDNÚŤ NA SVOJE DEJINY** | CHILL OUT | *Róbert Dyda*
- 8 16. PLES VIEDENSKÝCH SLOVÁKOV** | *Yvonne Strujic*
- 10 TAMARA ŠIMONČIKOVÁ HERIBANOVÁ NEEEXISTUJE DOBRO, IBA AK HO KONÁME** | *Dado Nagy*
- 13 LÁSKA A NÁDEJ** | *Edith Veith*
- 14 PAVOL ORSZÁGH HVIEZDOSLAV**
170. VÝROČIE NARODENIA | *Martina Víglašská*
- 16 PARTIČKA AKO TO VŠETKO ZAČALO** | *Ingrid Žalneva*
- 17 KARIÉRNE PORADENSTVO** | CHILL OUT | *Ingrid Žalneva*
- 18 PIETER BRUEGEL LEN RAZ ZA ŽIVOT** | *Ingrid Žalneva*
- 20 300 ROKOV LICHTENŠTAJNSKÉHO KNIEŽATSTVA** | *Jana Gregor-Rogler*
- 23 POÉZIA A HUDBA DVOCH MIEST** | *Edith Veith*
- 24 SPOMIENKY NA BUDOVANÉ A BÚRANÉ MIESTA MÔJHO BRATISLAVSKÉHO DETSTVA** | *Ingrid Konrad*
- 25 NOVOROČNÝ KONCERT** | *Igor Skoček*
- 26 EVA BAND** | *Ingrid Fux*
- 27 NA KORČULIACH** | *Tomáš Kurina*
JOGA PRE TEBA V NAŠOM SPOLKU | *Zuzana Sleuwyter*
- 28 SOVA A JEJ AKTIVITY** | *Táňa Kaya-Dzijáková, Elena Mandik*
- 30 ŠTUDENTSKÁ STRÁNKA** | *Elli Burg, Viera Wambach, Thomas Wolf, Viktoria Nitsch, Filip Stefanovic a Christina Teufl*
- 32 KRAJANSKÉ MÉDIÁ VO SVETE** | *Ingrid Žalneva*
- 33 STROM POKOJA V PARKU PRI KAISERVILLE V BAD ISCHLI** | *Marek Sobola*
- 34 3. ROČNÍK RAKÚSKO-SLOVENSKEHO PLESU SUSEDOV SA OPĚT VYDARIL!** | *Zuzana Ondrisová*
- 35 MEDZINÁRODNÝ DETSKÝ FILMOVÝ FESTIVAL 2018** | *Miriam Wuthe*
- 36 SLOVENSKE ZABÍJAČKY V MAĎARSKU** | *Imrich Fuhl*

Run 4 President

Milí čitatelia Pohľadov, bol to veru skôr maratón ako normálny beh. Teraz má Slovensko prvú prezidentku - Zuzanu Čaputovú, zvolenú 58,4 percentami. Jej voliči boli ľudia, ktorí volili zmenu. Tá zmena v spoločnosti sa začala v roku 2018 vraždou

mladého novinára Jána Kuciaka a jeho priateľky. Občania sa mobilizovali a vyšli na námestia a do ulíc. Ukázali, že to nebola jednoducho vražda dvoch ľudí, ale pokus umlčať kritiku na udalosti v republike, zobrať hlas všetkým tým, ktorí nesúhlasili s politikou a nerefektovanými nelegálnymi činmi v tej „lepšej“ spoločnosti. Prezidentské voľby ukázali, že veľká časť obyvateľstva jednoducho nechce voliť nič, čo by bolo s bývalým premiérom Ficcom spojené.

Netrúfam si napísať všeobecnú mienku, lebo to, čo som mal možnosť čítať, ma trochu prekvapilo. Na internete sa diskutovali témy, ktoré nemajú s voľbou prezidenta nič spoločné. Na nevinný komentár v pozitívnom duchu sa diskusia hneď zvrtila na urážky, ktoré v tejto podobe v Rakúsku nepoznám.

Positívnym oživením prezidentskej kampane bol jednoznačne Robert Mistrík, ktorý dokázal povýšiť záujem Slovenska nad osobné ambície, čo je v politike zriedkavé. Odstúpil z prezidentských volieb, pretože mu na Slovensku záleží, a trieštenie hlasov mohlo spôsobiť, že by do druhého kola postúpili kandidáti, ktorí by priamo alebo nepriamo zastupovali tých, ktorých občania tlakom ulice odvolali. Nám vo Viedni je aj preto blízky, lebo sme mali možnosť u nás v spolku s ním hovoriť o jeho úspešnej vedeckej kariére. Niektorí ľudia mu vyčítali, že je nezaujímavý alebo príliš vecný. Politika by však mala byť predovšetkým o vecných riešeniach a ľudí by mala spájať, nie rozdeľovať.

Verím, že Slováci raz budú vidieť, že krajina kráča správnym smerom, štát funguje, ako má, a nebudú sa musieť tak rozčuľovať kvôli politike, ako je to dnes.

Vlado Mlynár

IMPRESSUM

Pohľady/Ansichten
Časopis Slovákov v Rakúsku/ Zeitschrift
der SlowakInnen in Österreich

Vydáva:
Rakúsko-slovenský kultúrny spolok
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

Tel.: 00431/596 13 15
E-mail: rsk@slovaci.at

www.slovaci.at

REDAKČNÁ RADA

Šéfredaktorka: Ingrid Žalneva
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Ingrid Fux,
Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglašská
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o., Bratislava

Články podpísané menom alebo skratkou autora
nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať. Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: € 25,-
Študent: € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT56600000092040212
BIC: BAWAATWW
Bawag P.S.K.

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore Úradu rakúskeho spolkového kancelára. Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes der Österreichischen Republik gefördert.

Vlado Mlynár

V tomto roku si pripomenieme 30. výročie pádu komunizmu v bývalom Československu. Preto chceme v Pohľadoch venovať pozornosť udalostiam roku 1989. Budeme sa pýtať našich priateľov, ľudí ako ty alebo ja, čo robili v roku 1989, ako ho osobne prežili. Radi by sme zverejnili osobné spomienky na udalosti a zážitky z obdobia, keď sa rúcal komunistický režim.

Pre mňa osobne to bolo niečo, o čom som ani len nespíval, a myslím, že nikto vtedy nepredvídal, že sa skončí diktatúra jednej strany. Vôbec sme si nevedeli predstaviť, že rok 1989 bude začiatok konca rozdelenia Európy železnou oponou.

Vlado (vľavo) a Tomáš - priatelia, ktorých nerozdelila ani železná opona

Fotografie: archív Vlada Mlynára

NÁVRATY DO ROKU 1989

Keď som v roku 1982 odchádzal z ČSSR, mal som dojem, že v spoločnosti zavládol prízemný polopatistický materializmus: kým je dosť chleba, pivo nie je drahé a práca je istá, tak to už nejako prežijeme. Azda celá spoločnosť žila v ríši apatie a súkromného bezpečia? Spoluobčania, ktorí nemali záujem alebo možnosť vidieť svet z iného pohľadu ako z uhla mienkotvornej propagandy tlačenej vo veľkom formáte PRAVDY, ma svojimi názormi vedeli poriadne „vytočiť“. Naposledy, keď som si vybavoval doložku na devízový príslub, posledné – siedme! – potvrdenie zo SZM (Socialistického zväzu mládeže) na vysokej škole som si musel vybojovať od komunistického nadšenca, ktorý nechápal, načo vôbec idem na Západ. Po dvoch týždňoch som spoločnosť, v ktorej som sa cítil takmer cudzí, nechal za sebou...

Dnes som svoje otázky položil môjmu priateľovi Ing. Tomášovi Osuskému z gymnázia na Metodovej ulici v Bratislave. Sedeli sme spolu štyri roky v jednej lavici. Po niekoľkých rokoch, keď nás delila hranica, sa stretávame opäť pravidelne. Na internacionálnu družbu všetkých proletárov sme ani ako mladí gymnazisti neverili. Naše priateľstvo hranica nerozdelila, práve naopak, stali sme sa cez krst našich prvorodených synov rodina.

Čo si robil v roku 1989? Ako sa ten rok pre teba rozbehol?

V tom roku som bol v prvej fáze rozbehu svojej profesionálnej kariéry, po absolvovaní

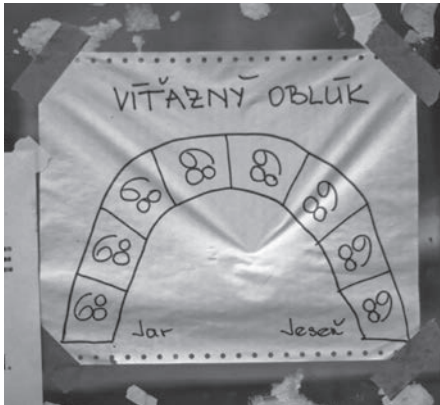
SVŠT (Slovenská vysoká škola technická) som začínal ako technik počítačov SMEP v Datasystéme. Boli to počítače, ktoré sa vyrábali na Slovensku a vyvážali do krajín RVHP (Rada vzájomnej hospodárskej pomoci). To mi umožňovalo veľa cestovať za našimi zákazníkmi, roztrúsenými po celom Československu, NDR (pre tých, čo si už nepamätajú: Nemecká demokratická republika) a veľakrát som bol aj na mnohých miestach v Sovietskom zväze.

Mal som za sebou rok povinnej vojenskej služby v bojovom útvare v Mariánskych Láznach, kde sme „chránili socializmus“ na starej bojovej technike z päťdesiatych rokov, vojenské mašiny sa dali naštartovať iba zázrakom. Socializmus v Československu už bol v poslednej fáze, a to sme si vlastne vtedy neuvedomovali. Štát postupne povolil súkromné podnikanie pre malých podnikateľov, veľké štátne spoločnosti sa transformovali na akési kvázi akciové spoločnosti,

Na spoločnej ceste po USA v roku 1992

Symbol víťazstva nad komunizmom

komunisti umožnili, aby sa o riaditeľovanie mohli uchádzať aj lojálni nestraniční, ľudia mohli vlastniť americké doláre a nemecké marky a uľahčovalo sa cestovanie na Západ. Ale stále sme neverili, že sme blízko veľkej zmeny, a všetky tieto náznaky zmien sme vnímali ako kozmetické, pretože na najvyšších pozíciách ostávali tí istí komunistickí papaláši. V lete v roku 1989 som spolu s našimi ďalšími tromi kamarátmi (Miro, Jožo a Ivan), ktorých dobre poznáš, absolvovali cestu na Západ. Cestovali sme v nákladnom aute Avia a prešli sme Rakúsko, Taliansko, Švajčiarsko a Nemeckú spolkovú republiku. Keď sme sa vrátili domov, ešte výraznejšie sa nám javil kontrast medzi pestrofarebným svetom Západu a šedým, nevýrazným a jednotvárnym systémom. Zmocnila sa nás apatia, či sa nám niekedy podarí žiť v slobodnej spoločnosti, akú sme spoznali.

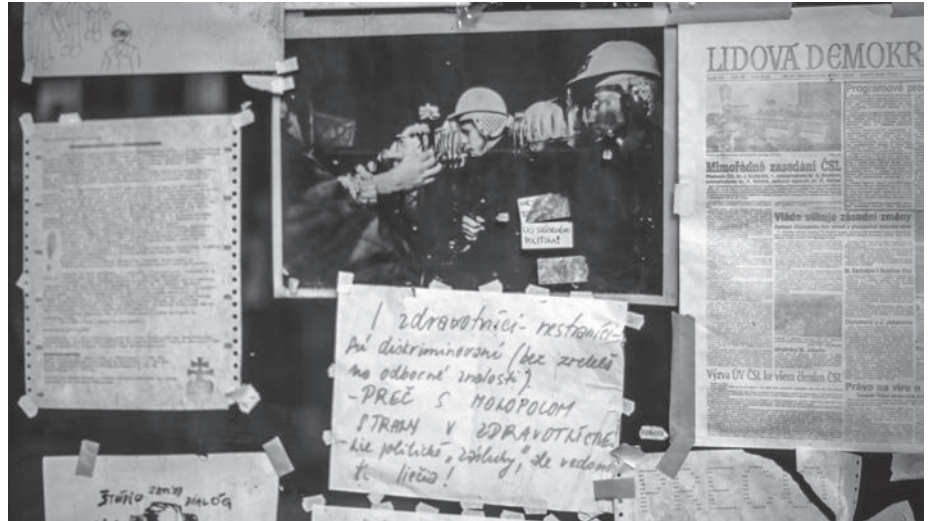
Kedy si prvýkrát mal pocit, že sa v ČSSR deje niečo výnimočné? Aká bola tvoja prvá reakcia?

Hoci som nepatril do disentu a bol som pasívny občan, tak ako aj drvivej väčšine ľudí v socializme mi prekážalo, že žijeme dvojakým životom, jeden oficiálny a druhý v rodine a medzi kamarátmi, že nemôžeme

cestovať, že len stranické kádre mali dobré pozície, že keď chceš niečo dosiahnuť, tak iba ako komunista, ktorý sa pchá do zadku Sovietom. Avšak to, že sa niečo deje, som si uvedomil pri jednej služobnej ceste v Prahe, myslím, že to bolo v osemdesiatom siedmom. Stal som sa neúmyselným účastníkom nejakej demonštrácie na Václavskom námestí, ktorú rozohnali policajti. V médiách tieto udalosti neboli nijako komentované, akurát sa objavila maličká zmienka o nejakých problémoch s nejakým bývalým dramatikom Havlom. Druhým zaujímavým okamihom pred Nežnou revolúciou

policajti nezasahovali a demonštráciu nerozohnali. To som už začal tušiť, že aj u nás sa musí niečo stať.

A potom prišiel november 1989. Deň-dva po demonštrácii k nám do práce prišli dvaja mladí študenti premietnuť z videokazety brutálny zásah proti študentom v Prahe. Ešte sme nemali facebook ani sociálne siete a chodiť z domu do domu bola pre študentov jediná možnosť, ako šíriť informácie o demonštrácii. Navyše sa medzi ľuďmi roznieslo, že policajti jedného študenta v Prahe zabili. Aj keď to nakoniec nebola pravda,

Podnikové nástenky zaplavili informácie o demonštrácii

bola moja návšteva v Moskve v roku 1988. Treba pripomenúť, že to bola éra mladého energického Gorbačova, ktorý vyhlasoval „glasnosť“ a „perestrojku“. Tieto výrazy viac-menej prevzali do svojej rétoriky aj naši staručkí, nemeniaci sa československí komunistickí pohlavári, ale význam tých slov ignorovali. A v Moskve som zažil ďalšiu demonštráciu proti komunizmu, ktorá bola na môj úžas slobodná, pretože tam žiadni

v nás všetkých do jedného v tom momente vzkypela zlosť, že už stačilo a treba niečo urobiť s týmto režimom. Študenti nám povedali, že v Bratislave na Hviezdoslavovom námestí bude demonštrácia a príde na ňu aj Dubček. To bolo pre mňa lákadlom, kombinácia aktívnej účasti proti režimu s možnosťou vidieť Dubčeka na vlastné oči. Zavolať som môjmu kamarátovi Mirovi a išli sme, hoci sme nemali žiadnu istotu, či nedostaneme pelendrekom ako tí študenti v Prahe. Spolu s ním sme sa od toho dňa zúčastňovali na každej demonštrácii v Bratislave až do skončenia komunistického režimu.

Ako si sa postavil k tejto novej situácii?

Pre mňa, ako aj pre všetkých mladých to bola pozitívna výzva, príchod novej doby. Zažili sme otváranie sa svetu, obnovenie zakázaných kontaktov s priateľmi žijúcimi za hranicami, spoznávanie Západu, prílev nových technológií a nových pracovných príležitostí. Ja som na seba začal pracovať, viac som sa učil o nových IT technológiách, intenzívne som sa začal učiť angličtinu a podarilo sa mi získať dobrú pracovnú pozíciu v americkej IT firme.

Spoznali sme aj to, že máme málo sebavedomia, že sme veľakrát uzatvorení do svojho mikrosvetu, že nevieme myslieť nad rámec našej malej krajiny. Trvalo nám to dosť dlho a myslím si, že až dnešná mladá generácia sa úplne zbavila socialistického povlaku, ktorý máme na našich dušiach.

Jeden z prejavov ľudovej tvorivosti

Pamätám sa na plagáty, čo viseli skoro na každej stene. Niekoľko som si aj odfotil. Máš výnimočný zážitok z tejto doby?

Moje najúžasnejšie momenty z toho obdobia sú tieto: pohľad na Dubček, ako stojí na soche Hviezdoslava s ampliónom v ruke a spomína na prerušenú reformu v šesťdesiatom ôsmom; piesne Karla Kryla, keď prišiel pochovať svoju maminu, a jeho následný triumfálny príchod do pivárne Sladovňa, kde zaodetý do československej vlajky zožal standing ovations od všetkých hostí; priamy pohľad do očí Václava Havla v kostole vo Veľkých Levároch; Bratislava počas generálneho štrajku, keď každé auto malo československú vlajku; podávanie si rúk s policajtni na ulici po demonštráciách; pochod na Devín z Rakúska a nakoniec slová nášho nového prezidenta Havla: „Tvá vláda, lide, se k tobě navrátila!“

Bola osobnosť verejného života, ktorá ťa výrazne ovplyvnila, a prečo?

Pre mňa je osobnosťou Novembra 1989 Václav Havel. Človek, o ktorom som ako pasívny občan počas socíku veľa nevedel, iba to, že je neprijateľný pre komunistov, že by ho najradšej vyhnali z vlasti. Až potom ako prevzal iniciatívu počas Nežnej revolúcie, som ho spoznal ako výnimočného človeka, ktorý si v ťažkých časoch vybral ťažšiu cestu, ktorý sa postavil na tribúnu a pomenoval prvýkrát veci tak, ako sú, že treba zmenu a ako tú zmenu dosiahnuť. Som presvedčený, že hájil záujmy všetkých ľudí, nerozlišoval, či je to Čech alebo Slováč, a aj keď sme sa s Čechmi nakoniec rozišli,

Terčom ľudového humoru sa stal najmä komunistický pohľávár Miloš Jakeš

pre mňa bol aj ako prezident Česka stále nejako aj môj prezident. Podľa mňa si ten svoj kredit udržal až do konca svojho života.

Mám dojem, že veľa občanov Slovenska plače za minulosťou a idealizuje situáciu pred rokom 1989. Teraz je všetko iné, a hlavne horšie ako pred tridsiatimi rokmi. Je to len môj názor zvonku, alebo to tiež cítiš?

Tú nostalgiiu v spoločnosti cítim aj ja. Má to niekoľko rovín. Starší ľudia mali možno v tej dobe viac istôt, skorý dôchodok, istotu zamestnania, menšie sociálne rozdiely. V súčasnosti sa treba viac obracať, treba byť viac aktívnejší, na štát sa nedá spoliehať a treba sa na starobu pripraviť samostatne, a to sú tie spúšťače nostalgie za starým systémom. Čo však dnes na Slovensku vnímam ako takmer až nepochopiteľné, je to, že máme u nás mladých ľudí, socialistov, ktorí vyzdvihujú pozitívna socialistického zriadenia bez akejkoľvek znalosti o celej problematike a zámerne zamlčávajú jeho fatálne nedostatky.

No a nakoniec nejakú nostalgiiu v sebe nosím aj ja, avšak tá je spojená s mojimi spomienkami na obdobie mladosti, študentských čias, športových aktivít a užívaní si slobodného života v mojom veku 25 rokov.

Ako bude ďalej?

Nie som prognostik, aby som vedel povedať, ako bude. Viem ti však povedať, ako by som si ja želal, aby sa Slovensko vyvíjalo. Slovensko prešlo búrlivým vývojom, po rozpade Československa sa dokázalo ekonomicky presadiť, dostali sme sa do EÚ a NATO, zaviedli sme euro, získali sme mnoho zahraničných investícií, sme najväčším výrobcom automobilov na celom svete, no na druhej strane sa tu veselo bačovalo, kriminálne privatizovalo, prišli rôzne mafie, ktoré sa pretransformovali na biele goliere prerastené s vládnou mocou, a dôvera ľudí v štát a spravodlivosť klesla na minimum.

Chcel by som, aby sme vybudovali moderné Slovensko, solidárne, podporujúce talenty a mladých ľudí, štát podporujúci vývoj a výskum, aby sme zvyšovali tlak na ekológiu a vzdelanie. Štát, ktorý je schopný odstihnúť sa od finančných skupín, posilniť liberálnu demokraciu, otvoriť sa svetu, nebať sa migrácie, šíriť pravú kresťanskú lásku aj voči hladnému Sýrčanovi, nebať sa LGBT, vytlačiť fašistov na periferiu, budovať občiansku spoločnosť, odlúčiť cirkev od štátu, podporovať EÚ a NATO, nebať sa Putina a jeho Ruska a pomôcť Rusku, aby sa pripojilo k nám. Akurát neviem, či sa toho dožijem... ■

IMRICH KRUŽLIAK (1914 – 2019)

ZA LEGENDOU SLOVENSKEHO KRAJANSKEHO SVETA

Básnik, prekladateľ a historik Imrich Kružliak sa narodil 8. decembra 1914 v Detve, na univerzite v Bratislave vyštudoval históriu a sociológiu. Ako novinár pracoval najmä v Národných novinách. Cez vojnu pôsobil v Slovenskej lige a v Úrade pre tlač. Zúčastnil sa Slovenského národného povstania. Po vojne vstúpil do politiky, pokúsil sa založiť kresťansko-republikánsku stranu. Neskôr sa dal k Demokratickej strane a úspešne viedol jej volebnú kampaň v roku 1946. Po obvinení z protištátneho sprisahania v roku 1947 ho uväznili a rok vyšetřovali. Po prepustení

ilegálne prekročil hranice a odišiel do exilu. V neprítomnosti ho odsúdili na 15 rokov. V roku 1951 bol medzi prvými redaktormi Slobodnej Európy. V rokoch 1972 – 1992 redigoval a vydával v Mníchove exilový časopis Horizont. Od roku 1971 bol jedným z podpredsedov Svetového kongresu Slovákov. Do vlasti sa mohol vrátiť až koncom roku 1989. Bol medzi prvými exilovými pracovníkmi, ktorí sa po páde komunistického režimu vrátili

na Slovensko. Zasadzoval sa za vytvorenie samostatnej demokratickej Slovenskej republiky a po jej vzniku bol externým poradcom prezidenta Michala Kováča.

Početné kultúrno-historické a politologické práce Imricha Kružliaka, ako aj jeho eseje, prózy a básne sú v rukopisoch. Vlastnil bohatú korešpondenciu, ktorá znamená kus slovenských dejín. Za svoju literárnu činnosť dostal viaceré zahraničné i domáce vyznamenania a ocenenia. Imrich Kružliak nás navždy opustil 1. februára 2019 vo veku 104 rokov.

Text a foto: Slovenské zahraničie – Portál Slovákov vo svete

Každé stretnutie s Imrichom Kružliakom bolo jedinečné. To prvé sa odohralo počas stretnutí slovenskej mládeže v nemeckom meste Münsterthal v roku 1984. V 80. rokoch som s radosťou čítal jeho Horizont. Keď mám pravdu povedať, tak práve tento časopis ma motivoval, aby som začal písať, a bol to impulz, z ktorého vznikli naše Pohľady.

Ešte v pokročilom veku bol úžasným diskusným spoločníkom, bol by som ho počúval celé hodiny. Rozprával o udalostiach, ktoré poznáme len z tlačie alebo z Wikipédie. Nikdy som nemal pocit, že by sa tým chváľil, práve naopak – bol stelesnená skromnosť. Som veľmi rád, že som tohto výnimočného Slováka poznal a že som sa s ním mohol rozprávať. Zostane pre mňa nezabudnuteľný.

Vlado Mlynár

Róbert Dyda

CHILL OUT

Slávny výrok poľského nobelistu Henryka Sienkiewicza hovorí, že národ, ktorý nepozná svoju minulosť, je odsúdený prežiť ju znova. O jeho pravdivosti sa môžeme presvedčať pravidelne pri viac či menej významných výročiach. Ved' položme si otázku, čo všetko vieme o politických zmenách len za posledné tri desaťročia? Našťastie, vznikajú aktivity, ktoré pripomínajú kľúčové udalosti z našich dejín nielen tým, čo zabudli, ale zvlášť tým, čo ich neprežili. Pri jednej z nich som bol náhodne rozhodujúcim ohnivkom v reťazi. Rád zdieľam na facebooku zaujímavé články alebo komentáre. Dostal sa medzi ne aj úryvok o rozpade štátu, ktorý novinár **Róbert Kotian** umiestnil na blog *Hospodárskych novín*. Vďaka prepletenosti sociálnych sietí sa stalo, že si ho prečítal žilinský vydavateľ Ivan Harman. Článok ho tak zaujal, že autora oslovil na spoluprácu a rukopis knihy **Ako sa delil štát**, dovtedy odložený vo virtuálnom šuplíku, sa napokon stal prvým dielom, ktorým Artis Omnis odštartoval edíciu *Pamäť*. Dnes v nej už pribudli spomienky bývalého ministra a politika KDH Ivana Šimka Ako sme si nasadili červené nosy a vyhnali Mečiara.

V roku 1991 som písal spolužiačke do USA listy a keby som bol dôslednejší, mohli by byť predslovom Kotianovej knihy. Napätia medzi českou a slovenskou časťou federácie začali dnes už mýtizovanou bitkou o tzv. pomlčku, ktorá bola v skutočnosti spojovník. Český tvar Československá federatívna republika mal mať slovenský ekvivalent Česko-slovenská federatívna republika. Po námietkach z medzinárodných organizácií, predovšetkým z OSN, aký tvar sa má používať v angličtine, sa spoločný štát premenoval na Českú a Slovenskú federatívnu republiku. Potom nasledoval nemenej legendárny článok Ludvíka Vaculíka Naše

Súčasný dianie na Slovensku sa preberalo ešte aj pri pohárku vína - v strede skupinky Róbert Kotian

Fotografie: Ingrid Fux

AKO SA DELIL ŠTÁT ALEBO AKO NEZABUDNÚŤ NA SVOJE DEJINY

československá otázka, kde sa ako prvý vyslovil za rozpad štátu. Vo výpiskoch nachádzam aj Mečiarov výrok z marca 1991: „Česi nás dokopú do samostatnosti a hanba padne na naše hlavy.“ O pár dní neskôr sa objavil prieskum, podľa ktorého Česi považovali Slovákov za rebelantov a zakomplexovaný národ.

Kniha *Ako sa delil štát* sa začína slovenskými voľbami v júni 1992 a chronologicky sleduje spád udalostí až do rozdelenia štátu a majetku. Obsahuje niekoľko veľmi zaujímavých rozhovorov s prezidentom Michalom Kováčom, s podpredsedom ODS Miroslavom Macekom, s tribunom Novembra '89 a istý čas aj ministrom zahraničia Milanom Kňažkom, s vtedajším predsedom vlády, dnes českým prezidentom Milošom Zemanom, ako aj s historikmi Janom Rychlíkom a Dušanom Kováčom, ktorí s odstupom komentujú kľúčové okamihy a ponúkajú mnohé doteraz neznáme pohľady do zákulisia.

Kotianova kniha sa číta ako detektívka, miestami až špionážny román, kde vieme, koho zabili aj kto, len nevieme ako. Pre mňa jedným z vrcholov knihy bola spomienka na výmenu materiálu o budúcich česko-slovenských vzťahoch, ktorý odovzdal Michal Kováč o pol dvanásťtej v noci na benzínovej pumpke priateľom v ODS, keďže ho potrebovali utajiť pred Vladimírom Mečiarom. Jeho vytiahnutie počas prvej schôdzky Mečiar - Klaus sa považuje za odštartovanie rozpadu, nakoľko politici ODS si vysvetlili ďalšie smerovanie ako slovenskú samostatnosť s českou poisťovňou.

Ale kniha o delení štátu je mimoriadne cenná hlavne tým, že obsahuje nielen bulvárne pikantnosti a subjektívne názory, ale autor dôsledne cituje nielen z tlaču, ale uvádza aj vystúpenia politikov vo federálnom zhromaždení či národných parlamentoch. Čitateľ tak dostáva plastický pohľad na zánik štátu, ktorému chýbala spoločná vôľa na ďalšiu existenciu a rozpadol sa len na základe dohody politikov. V roku 1992 bolo proti rozdeleniu 59 % obyvateľov Česka a o dvadsať rokov neskôr 46 %. Na slovenskej strane nesúhlasilo v čase rozpadu štátu 66 %, ale v roku 2012 to už 65 % považovalo za správne rozhodnutie. Napriek tomu si 69 % Čechov a takmer rovnaký počet Slovákov (70 %) myslí, že referendum malo byť vyhlásené.

Na prezentáciu knihy prišlo aj veľa mladých ľudí

Asi sa nedá napísať kniha o rozpade Československa bez toho, aby ste nezauvažovali, aký vývoj by nasledoval, keby sa zachoval spoločný štát. Nenastali by niektoré politické zmeny? Aká politická reprezentácia by bola na jeho čele? Aký hospodársky vývoj by nasledoval a akú medzinárodnú autoritu by sme mali? Róbert Kotian to v závere komentuje: „Odpoveď na alternatívne dejiny neexistuje. Jej tušenie však odpovedá na pochybnosti, či takto vyzerá ten štát, aký malo zmysel založiť, či tento spôsob spravovania štátu nie je predsa len 'poněkud nešťastný'.“

Ostáva dúfať, že publikácia *Ako sa delil štát* sa dostane k čo najväčšiemu publiku a ideálne by bolo, ak by sa stala aspoň neformálne učebnou pomôckou. O tom, že táto problematika zaujíma aj súčasnú mladú generáciu, sme sa mohli presvedčiť aj 17. januára 2019 v Rakúsko-slovenskom kultúrnom spolku, kde Róbert Kotian predstavil svoju knihu v rámci programových večerov *Chill out*. ■

Plné hľadisko - živá diskusia

Yvonne Strujic

16. PLES VIEDENSKÝCH

Slávnostne naladení hostia v krásnom prostredí Grand Salonu

Fotografie: © Petra Kamenar

História plesov viedenských Slovákov siaha až do medzivojnového obdobia. Viedenský Slováci vedeli vždy, ako si svoje plesy slávnostne poctiť krojmi a dobrou hudbou. Spomienka na tieto plesy sa nezaobíde bez toho, že by sme nespomenuli aj na našu dlhoročnú členku Vilmu Zúbek, hoci už nie je medzi nami. Po roku 1945 márne čakala dlhé desaťročia táto – vtedy ešte mladučká viedenská Slovenka, podobne ako aj iní členovia národnostnej skupiny na tanečný večer plný slovenskej kultúry zmiešanej s prvkami tradície viedenských bálův.

Bál viedenských Slovákov sa až do roku 2013 stal súčasťou viedenského plesového kalendára. Po šesťročnej pauze sa organizátori opäť rozhodli usporiadať ples, tentoraz pod mottom: Stavanie mostov medzi susedmi / Brücken bauen zwischen den Nachbarn. Spoločensko-kultúrne podujatie malo osloviť Viedeň aj Bratislavu, podporiť priateľstvo a spoluprácu medzi dvomi najbližšie ležiacimi hlavnými mestami a ich národmi, medzi Rakúskom a Slovenskom. Bývalá predsedníčka RSKS Ingrid Konrad k tomu povedala: „Starší členovia spolku nám s obľubou rozprávali o bývalých plesoch, ktoré sa konali už aj pred vojnami. To ukazuje, že slovenské plesy patria už vyše sto rokov k Viedni a Viedeň zase patrí k slovenským plesom – podobne aj slovenská ľudová kultúra, ktorá bola už aj na začiatku 20. storočia obľúbená tu vo Viedni, aj dnes je opäť prezentovaná v centre Viedne vďaka folklórnemu súboru Vinica.“

Slávnostnú atmosféru umocnili aj naaranžované tulipány

Až v roku 1996 si mohli naši krajanovia opäť zatancovať na svojom plese, ktorý sa konal v meste Baden. Bol to manželský pár Sabina a Vladimír Mlynárovci, kto sa podujal oživiť túto tradíciu. Dnes na to spomínajú: „Všetko začalo tancom. Začali sme spolu chodiť na kurz tanca, a tak sme si pomysleli, prečo nespojiť túto záľubu aj s národnostnou skupinou a neoživiť tak aj starú tradíciu slovenských plesov v Rakúsku?“

Tak sa viedenský Slováci postupne pretancovali cez rôzne elegantné sály. Prvý ples bol v bývalej rezidencii Sauerhof v Badene, potom nasledovali tanečné noci na zámku Wilhelminenberg a v hoteli Radisson SAS. Tohtoročný, v poradí už 16. ples sa konal v sobotu 26. januára v hoteli Park Hyatt v samom srdci rakúskej metropoly.

Na tanečnom parkete

SLOVÁKOV

Dobrá nálada pri sviatočne prestretých stoloch

Ples otvorili tanečné páry z Klubu spoločenských tancov FRÄNZL z Mödlingu

Andrea Bučková počas svojho vystúpenia...

Do prípravy tohtoročného plesu sa aktívne zapojila viedenská Slovenka Jela Heidinger: „Významnou súčasťou tohto plesu je aj to, že tu dnes prezentujeme prostredníctvom malej výstavy aj súčasné české a slovenské umenie. Galéria Schürger nám zapožičala krásne obrazy. Známe slovenské hudobníčky Andrea Bučková a Mária Kmeľková sa predstavili príjemným hudobným vystúpením s harfou a progresívna skupina Anabel Band z Bratislavy s exotickou speváčkou Anabel Mollovou, ktorej korene siahajú až do ďalej Etiópie, nám zaobstarala dobrú náladu na tanečnom parkete.“

...s harfistkou Máriou Kmetkovou

Medzi čestnými hosťami večera boli aj veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku Peter Mišík s manželkou, ktorý prebral nad týmto podujatím záštitu, riaditeľ Slovenského inštitútu vo Viedni Igor Skoček s manželkou, ako aj Karel Hanzl, predseda Poradného zboru viedenských Čechov, ktorý nám prezradil: „Ples viedenských Slovákov si nikdy nenechám ujsť! Ved' sú to naši najbližší priatelia!“

Hostí privítali predsedníčka RSKS Ľubica Macura a Vlado Mlynár, predseda Slovenského školského spolku SOVA, ktorý bol spoluorganizátorom plesu. Večer moderoval známy rozhlasový moderátor Thomas Kamenar so svojou posilou z folklórneho súboru Vinica Mariannou Seifert a večer doplnila bohatá tombola. Plesové darčeky pre dámy – krásne kožené brošne – vyrobila Janka Formanek z dielne Leder Fantasy.

Viedenski Slováci tohtoročným plesom opäť raz dokázali, že ako národnostná skupina, bohatá na tradície, majú pevné miesto aj v modernej súčasnosti. Ako povedal predseda Poradného zboru viedenských Slovákov Vlado Mlynár: „Keď si uvedomíme, že taký malý ples jednej malej národnostnej skupiny má taký veľký ohlas, tak to jednoducho motivuje. Ľudia tým ukazujú, že náš ples má naozaj svoju kvalitu.“ ■

Vo víre tanca

Dado Nagy

Tamara Šimončíková Heribanová

NEEXISTUJE DOBRO, IBA AK HO KONÁME

Tamara Šimončíková Heribanová je slovenská spisovateľka, novinárka, moderátorka a zberateľka ľudových krojov. Je dcérou moderátorky Aleny Heribanovej a spisovateľa Jozefa Heribana. Je vydatá za fotografa Branislava Šimončíka, s ktorým má dcéru Emíliu. V deviatich rokoch začala navštevovať základnú UNESCO školu v rakúskom Kittsee, v štrnástich sa odsťahovala do Viedne, kde navštevovala gymnázium BORG3 zamerané na cudzie jazyky a výtvarné umenie. Je autorkou románov Predavačky bublín, Bola to len láska, Malá doba ľadová a dvoch kníh pre deti Misia Eva, prísne tajné a Misia Eva v Thajsku. Jej najnovší román má názov Pendleri. Je bilančným pohľadom na minulosť a prítomnosť generácie tzv. mileniálov, pre

Fotografie: archív Tamary Šimončíkovej Heribanovej

Úspešná slovenská spisovateľka Tamara Šimončíková Heribanová

Najnovší román Pendleri

ktorú je voľný pohyb v zjednotenej Európe už všednou realitou. Šesticu priateľov pred vyše dvadsiatimi rokmi každé ráno pendlovala do školy na trase Bratislava – Kittsee a neskôr Bratislava – Viedeň a späť. Možnosť študovať na rakúskych školách otvorila niektorým z nich cestu k úspešnej profesionálnej kariére. Ale boli aj takí, ktorí zostali iba pri prekračovaní hraníc morálky, slušnosti a dokonca zákonov.

Momentálne kvôli práci tvojho manžela pravidelne pendluješ medzi Slovenskom a Portugalskom. Predpokladám, že je to celkom príjemné pendlerstvo ... Alebo si to opäť idealizujem? Podobne ako som bol predtým presvedčený, že začať v detstve študovať na rakúskych školách je čistá výhra...

Posledné tri roky boli veľmi podnetné, viac času sme trávili v Portugalsku, kde sme kvôli práci pre VOGUE a GQ spoznali mierny, láskavý a inšpiratívny temperament Lisabončanov. Manžel pracuje pre portugalské časopisy viac ako osem rokov, ale až tieto roky nám priniesli hlbšie preniknutie do tamojšej kultúry, azda aj vďaka autor-skému projektu Back to the Roots, v ktorom sa venujeme vývoju tradičného odevu roľníckej spoločnosti na území Portugalska, Madeiry, Azorských ostrovov. Veľa sme cestovali po krajine, stretali sa s miestnymi obyvateľmi, počúvali príbehy, ktoré nám priblížili históriu a charakter krajiny.

Prečo sa tvoji rodičia rozhodli, že začneš chodiť do rakúskej základnej školy v Kittsee a neskôr do gymnázia vo Viedni? Ako si to v tom čase brala?

Po otvorení hraníc mnohí považovali za prínosné umožniť svojim deťom štúdium v zahraničí. Raz prišla domov moja mama, bola celá nadšená z rozhovoru, ktorý

Zberateľka krojov v jednom zo svojich zberateľských kúskov

vedľa s kolegyňou. Tá mala svoju dcéru Lauru v UNESCO základnej škole Kittsee, opisovala školu ako miesto, kde sa naučím nielen plynule po nemecky, ale aj po anglicky, kde nadobudnem poznanie a skúsenosti. Navyše zmluva medzi pohraničím Slovenska a Rakúska umožňovala, aby sa deti mohli uplatniť rovnako v oboch krajinách.

Aké to bolo obdobie? Čím si vtedy žila?

Na základnej škole v Kittsee to bolo v prvých rokoch ťažšie, pretože som neovládala nemčinu. Začala som s päťkami, neskôr som ich zlepšila na štvorky. Trojky sme už doma oslavovali. Vyučovanie nemčiny, angličtiny, matematiky bolo delené do menších tímov a učiteľia sa nám venovali individuálne v takzvaných výkonnostných skupinách. Začínala som vo všetkých predmetoch v tretej, najnižšej skupine. Keď som odchádzala z Kittsee, bola som už v prvých skupinách, teda na úrovni gymnázia. Preto nebol problém dostať sa bez prijímačiek na viedenské gymnázium BORG3 v treťom okrsku, kde som nastúpila na odbor výtvarného umenia a jazykov. Keď som mala štrnásť rokov, presťahovala som sa do Viedne, kde som navštevovala školu aj v sobotu a na jeden a pol dňa som cestovala do Bratislavy, domov. V nedeľu večer ma tatko viezol spať s debničkou jedla od mamy na Heim. Bol to byt, kde nás bývalo viacero dievčat i dospelých žien. Obdobie na gymnáziu bolo fajn aj vďaka pedagógom, ktorí v nás videli predovšetkým partnerov, nie žiakov.

Bola tvoja kniha Pendleri snahou dotknúť sa niečoho dôležitého v tvojej minulosti?

Áno. Roky mi trvalo, kým som sa rozhodla načrieť do spomienok. Vytiahla som VHS kazety s reportážami, ktoré boli o nás pendleroch odvysielané v televízii. Rozprávala som sa s bývalými spolužiakmi, pri písaní som sa snažila zrekonštruovať časopriestor, ktorého som bola súčasťou. Musela som sa, samozrejme, rozhodnúť, čo opísať podrobnejšie, čo vypustiť. Je to výsek, nie celok. Ale tak je to azda v každej próze, autor musí zvoliť témy, ktoré odznejú, javy, ktoré sa mu zdajú dôležité pre daný príbeh.

Pendlerov si venovala svojmu rakúskemu učiteľovi literatúry. Bol pre teba veľmi dôležitý?

Gerhard Haiderer, môj triedny, múdry, vzdelaný milovník literatúry a filmu, bol pre mňa v tom čase, ale i oveľa neskôr človekom, ktorý z dnešného pohľadu zmenil môj život. Dodnes ho vidím, ako stojí pred tabuľou, rozpráva zanietene o súvislostiach v dejinách ľudstva, o presahoch literatúry do spoločnosti a naopak. Dodnes počujem jeho hlas, ako číta úryvky z povinnej literatúry, ktorá vďaka nemu bola vzrušujúcim prvkom v dospievaní. Básne a úryvky práz som mala nalepené na stene nad železnou posteľou. Navyše, tento človek sa v jednom momente z ľudskej stránky zachoval, ako sa zachová málo ľudí. Postavil sa za mňa v rozhodujúcej chvíli a ukázal mi, čo znamená skutočné dobro. Môj obľúbený nemecký spisovateľ Erich Kästner raz povedal: „Es gibt nicht Gutes. Außer man tut es.“ Neexistuje dobro, iba ak ho konáme. Profesor Haiderer do dievčata, v tom čase zstrateného, prahnúceho po záchranom kolese, zasial vnútornú silu a vždy, keď som potrebovala z nej čerpať, bolo z čoho. Keď som zmaturovala, išla som za ním a nedokázala som mu to povedať slovami, len som tam tak pred ním stála, objali sme sa a ticho sme sa rozlúčili. Auf Wiedersehen sme mali na jazyku, ja som bola presvedčená, že to Dovidenia sa dostaví o pár rokov. Ešte neprišlo, ale v najbližšej dobe príde, len čakám, kedy dostanem preložené úryvky z Pendlerov. Do nemčiny ich prekladá vynikajúca spisovateľka, v Rakúsku žijúca slovenská autorka Zdenka Becker. Tak mu ich dám aj s knihou a vyslovenou vďakou. Ak by nebolo Haiderera, nebolo by môjho písania.

Mala si v tom čase pocit, že chceš zapadnúť do rakúskej spoločnosti?

Nevedela som, kde to vlastne chcem zapadnúť. V tom čase som nad tým nerozmýšľala. Uvedomovala som si, že nie som doma vo Viedni, ale doma som nebola ani v Bratislave. Bola to taká zvláštna dvojdomosť. Mnohému som nerozumela, ale celkovo si myslím, že veci niekedy dokážeme pochopiť až oveľa neskôr, keď už máme istý odstup.

Otvorila si touto knihou aj nejaké svoje trinásť komnaty, o ktorých si schopná rozprávať až s odstupom toľkých rokov?

Mnohí sa mi ozývajú, že knihu prečítali v pocite, že sa im sprítomnili obrazy z rokov minulých, že až teraz sú schopní rozprávať sa o mladosti, dospievaní so svojimi rodičmi. Jedna, taktiež pendlerka, napísala o knihe článok, v ktorom opísala svoju mamu, ktorá v podstate nečítala knihy. Pendlerov ale čítala do rána a potom so zvláštnym výrazom v tvári povedala: „Tak si sa v tom našla, však?“ Bola to veta, ktorá otvorila rozhovor na niekoľko hodín. Keď toto dievča prišlo na čítačku do Bratislavy, bolo to naše prvé osobné stretnutie, mala vo očiach slzy, povedala, že to, čo som opísala v knihe, zažila. Len sedela po celé tie roky v inom kupé. Prebehol medzi nami moment hlbokého súznenia, keď človek pocíti prepojenosť s niekým v podstate cudzím, a pritom tak veľmi blízky.

Prečo v Pendleroch opisuješ celú galériu nefunkčných partnerských vzťahov?

Odjakživa ma zaujíma zmiešanosť pocitov, dvojakosť, rozpornosť. Celý život pozorne sledujem, ako sa z lásky a náklonnosti stáva opak. Ako sa priateľstvo mení v súboj, ako sa na základe urazeného ega výrazná sympatia a podpora mení v neprajnosť. Pýtam sa rada sama seba, kde je tá hranica, kedy sa z funkčného vzťahu stáva nefunkčný? Čo sa to len stalo? A prečo? Z najlepších priateľov sa stanú konkurenti, z partnerov ľudia, ktorí sa nenávidia. Je to také zvláštne, ako sa silné putá dokážu pretrhnúť, ako človek, ktorý je v istom čase našim vesmirom, neskôr je len vymazaným číslom v telefóne. Som pomerne zdržanlivá, umiernená, v citovej oblasti to tiež nie je o veľkých turbulenciách, aj preto sa mi postava Martina Knauera a jeho emočného chladu písala s potešením, tieto otázky sa ma však dotýkali v minulosti aj dnes. Myslím však, že prítomnosť nefunkčných partnerských vzťahov v Pendleroch má svoje priame dôvody v príbehu a nie sú tam náhodne.

Vo svojej knihe sa dotýkaš aj paradoxov nacionalizmu. Do akej miery sa s ním stretávaš?

V dizertačnej práci, ktorú práve píšem, sa venujem kabaretu, občianskej lyrike, humoru v literatúre ako potenciálu odporu proti totalite, pričom sa sústreďujem na obdobie medzivojnových rokov v Nemecku. Ide teda o angažovanú literatúru Weimarskej republiky pred nástupom A. Hitlera na pozíciu ríšskeho kancelára. Texty literárnovedne interpretujem pod vedením spisovateľky, literárnej vedkyne profesorky Márie Bátorovej cez kontexty, v ktorých dielo vznikalo. Otázky národnej hrdosti, nacionalizmu boli pre mňa vždy mimoriadne pálčivou témou. Pamätám si na plagáty v Rakúsku so sloganmi Heimatliebe statt Marokkaner – Diebe alebo Mehr Mut für unser „Wiener Blut“. Dnes som šla autom a zoči-voči Kotleba na bilborde v rámci prezidentskej kampane: „Najkrajšie sú Slovenky, netreba nám cudzinky.“ Urazilo ma to na niekoľkých úrovniach, treba však povedať, že popri nepríjemnom pocite sa prihlásil strach, ako sa to v našej krajine bude ďalej vyvíjať.

S Dadom Nagyom počas Bibliotéky v roku 2014

Akým spôsobom sa venuješ slovenským kultúrnym koreňom? Prečo si začala nielen zbierať, ale aj skúmať slovenské ľudové kroje?

Kroje zbieram už vyše šesťnásť rokov a vždy sa zaujímam o príbehy s nimi späté. Doma mám plné zápisníky, v telefóne kopec zvukových stôp a videí z mojich stretnutí s lokálpatriotmi. Kroje sú nositeľmi vzácných príbehov. A význam symbolu, dôležitosť pravidiel napríklad i v ustrojení je všadeprítomná. Kroj splňal ochrannú funkciu, ale aj znakovú, ktorá mňa osobne zaujíma najviac. Kroj informoval okolie o postavení nositeľky v štruktúre danej spoločnosti, prezrádzal mnohé o situácii, pri ktorej si konkrétny odev obliekla, i o stave, v ktorom sa nachádzala. Tak v oblasti kultúry odievania roľníckej spoločnosti, ako i v živote samom boli pravidlá a poriadok súčasťou existencie. Život na dedine bol založený na pravidlách, istote vychádzajúcej z prísnej disciplíny, kde príroda bola uctievaná a chránená, pretože zabezpečovala prežitie. Koniec koncov láska k prírode je popri láske medziľudskej najčastejším motívom vtkaným či vyšitým do krojov. Ono mnoho z tých príbehov dnes už neexistuje, lebo ich nikto nespísal, nezaznamenal. Mnohé sa však zachovalo a z týchto vzácných stôp sa dá mnohé pochopiť. Toto nazeranie do minulosti prostredníctvom krojových súčiastok mi prináša často odpovede na jednoduché otázky, ale aj komplikovanejšie, späté s otázkou charakteru či národnej DNA.

Chodíš aj na terénne výskumy? Prekvapuje ťa v rámci cestovania po Slovensku niečo?

Tento aj nasledujúce roky mám v tejto oblasti mnoho naplánovaných aktivít. Opäť sa vydám na cesty po Slovensku, už mám niektoré návštevy za poznaním dohodnuté a nesmierne sa teším, keď opäť pobudnem nejaký čas v regiónoch. Pochopiť, čo všetko je pretavené v krojoch, v odevu, najintímnejšej realnej

Počas literárnych besied s deťmi

možnej vrstve, ktorú nosíme na tele, sa dá, len keď človek cestuje po mestách, dedinkách, keď navštívi malé obce, lazy. Sú to desiatky, stovky príbehov, na každej ceste ma niečo prekvapí. Napríklad v Pohorelej skupinka babičiek tak okolo deväťdesiat ma zasväcovala pri poslednej návšteve do tajov zakódovaných informácií v ženských kápkach, čepcoch.

Máš vo Viedni svoje obľúbené duchovné miesta?

Je mi to ľúto, ale nie. K Viedni mám dodnes veľmi zvláštny vzťah. Prišla by som si, aby sa to raz zmenilo. Je to lepšie ako kedysi, ale stále ju obchádzam a som prehnane opatrná.

A na Slovensku?

Najradšej mám bratislavský Slavín, navečer, najmä v máji a júni. Rada mám aj cintorín pri Kozjej bráne, v júli a v auguste. Po zvyšok roka mám rada hory, najmä Liptov, okolie Ružomberka. Vlastne to mám rada aj v máji, júni, júli a auguste.

Kedy si si popri starostlivosti o malú dcéru našla čas na písanie?

Mám skvelú rodinu, pomohli mi, keď som potrebovala sedieť za počítačom. A niekedy Emilka zaspala už okolo deviatej večer, takže do tretej bolo času aspoň na zopár viet. ■

Tamara Šimončíková Heribanová ist eine slowakische Schriftstellerin, Journalistin und Moderatorin. Mit neun Jahren besuchte sie die UNESCO Volksschule in Kittsee, mit 14 Jahren zog sie nach Wien, wo sie das BORG3 mit dem Schwerpunkt Fremdsprachen und bildende Künste besuchte. Heribanová ist die Autorin mehrerer Romane und zweier Kinderbücher. Ihr neuestes Buch „Die Pendler“ bietet eine abschließende Gegenüberstellung der Vergangenheit und der Zukunft der sog. Millennials, für welche die Freizügigkeit im vereinten Europa zum Alltag geworden ist. Eine Gruppe von sechs Freunden pendelte vor über 20 Jahren täglich zwischen Bratislava – Kittsee bzw. später zwischen Bratislava – Wien zur Schule. Die Möglichkeit, an einer österreichischen Schule zu studieren, eröffnete den Weg zu einer erfolgreichen professionellen Karriere. Manche aber blieben nur dabei, bloß die Grenzen der Moral, Anständigkeit und sogar der Gesetze zu überschreiten.

Tamara Šimončíková Heribanová bude hosťom literárneho večera Dada Nagya v Rakúsko-slovenskom kultúrnom spolku:

vo štvrtok 9. mája 2019 o 19.00 hod.

Celodenný výlet do Wiener Neustadt
Sobota 7. september 2019

Dozvieme sa o založení hradu Leopoldom V. z rodu Babenbergovcov aj o neskoršom období, keď si Habsburgovec cisár Fridrich III. zvolil Viedenské Nové Mesto za svoju rezidenciu.

Slovenskú stopu objavíme v podobe jeho kamennej sochy od stredovekého majstra Jakuba z Košíc v Katedrále sv. Juraja. Syn Fridricha III. cisár Maximilán I. – posledný rytier, mal tiež rezidenciu na hrade Wiener Neustadt. Pri jeho obnovenom hrobe v dome si pripomenieme 500 rokov, odkedy tu našiel miesto posledného odpočinku.

Na hrade Wiener Neustadt navštívime časť tohtoročnej výstavy Landesaustellung in Dodnes existujúcej, a tým najstaršej vojenskej akadémie na svete, založenej cisárovnou Máriou Teréziou.

Po obede v reštaurácii (každý si hradí sám) ochutnáme likéry, víno a iné špeciality regiónu v obchode Vom Fass na pešej zóne a neobídeme ani manufaktúru na výrobu kávy Daniel Moser. Program nám spestrí slávnosť Buntes Stadtfest v centre mesta.

Odchod: 8:00 hod. Viedeň Schwedenplatz, návrat cca 18:30 hod. Viedeň Schwedenplatz

Poplatok za autobus a vstupné s odbornou prehliadkou:

Členovia RSKS: 22 € , nečlenovia 25 €

Sprevádza certifikovaná sprievodkyňa Ing. Jana Gregor-Rogler
Závazné prihlášky do 31. júla 2019, tel. 0676/9713113,

E-mail: Jana-Gregor-Rogler@outlook.com

Edith Veith

LÁSKA a NÁDEJ

Ďalší úspešný koncert v Rakúsko-slovenskom kultúrnom spolku v rámci cyklu prezentovania výrazných osobností slovenského hudobného života sa konal 22. novembra 2018 pod názvom **Láska a nádej**. Účinkovali v ňom sólisti Opery SND Bratislava a pedagógovia Konzervatória Bratislava pod vedením jeho riaditeľa Mgr. art. Petra Čermana, ktorých absolventi sú úspešní umelci a umelkyne nielen doma, ale aj v zahraničí.

Šprinc). Perfektne a emotívne ho predniesol Mikuláš Doboš, cyklus vznikol na jeho podnet a skladateľ mu ho aj osobne venoval. Zaujímavej sonatiny pre sólo flautu a klavír Mikrosvetvy majstra Hochela sa úspešne zhostila mladá flautistka **Zora Mrvová**, ktorú sám autor sprevádzal na klavíri.

V druhej časti koncertu sa speváckymi výkonmi zaskveli sopranistka **Božena Ferancová** a basbarytonista **Mikuláš Doboš**. Brillantnou hlasovou kvalitou a mimoriadnym hudobným cítením predniesli piesne, operné árie od F. Schuberta, R. Straussa, G. F. Händla, G. Pucciniho a v závere odzneli ako osvieženie operetné árie a duetá od F. Lehára, J. Straussa syna, E. Kálmána a G. Dusíka a majstra slovenskej piesňovej tvorby M. Schneidra-Trnavského. Milým prekvapením ako prídavok bola veselá štvorročná skladbička pre klavír od prof. Hochela, ktorú autor zahral so svojim synom Petrom.

Pozornosť si zaslúžil aj výkon klaviristu **Petra Hochela**, ktorý nevšedne vnímavo a s muzikálnou precíznosťou sprevádzal umelcov. Ako hostia sa na koncerte zúčastnili dirigent **Peter Feranec**, koncertná pianistka a pedagogička prof. **Tatiana Fraňová** a ako čestného hosťa sme kyticou ruží srdečne

privítali rakúsku, medzinárodne uznávanú a obľúbenú operetnú Grande Dame a muzikálovú divu **Dagmar Koller**. S uznaním a úprimným obdivom ocenila tvorbu majstra Hochela a výkony prítomných umelcov a odporučila tento koncert uviesť vo Wiener Schuberthause. O tomto úspešnom koncerte sa v obsiahlom článku pochvalne vyjadrila aj rakúska recenzentka Manuela Miebach v prestížnom hudobnom internetovom časopise Der Neue Merker, ktorý má denne až 3 000 pozretí.

Tradičnou súčasťou našich programov sú aj spoločenské stretnutia po programe s priateľmi v neformálnych rozhovoroch a diskusiách s hosťami, účinkujúcimi a, samozrejme, tentoraz aj s Dagmar Koller, ktorá už druhýkrát prijala pozvanie na náš koncert. S nefalšovaným obdivom znova chválila výkony našich umelcov. Je len potešiteľné, že náš kultúrny spolok aj takto šíri dobré meno a vysokú umeleckú úroveň nášho hudobného umenia v zahraničí. ■

Hlavní aktéri, hostia a organizátori večera (zľava): Peter Feranec, Božena Ferancová, Dagmar Koller, Stanislav Hochel, Mikuláš Doboš, Edith Veith, Zora Mrvová, Peter Hochel a Ingrid Flux

Vzácný a milý hosť večera - Dagmar Koller

Nadšený potlesk spokojného obecnstva

Sólo flauta v podaní Zory Mrvovej

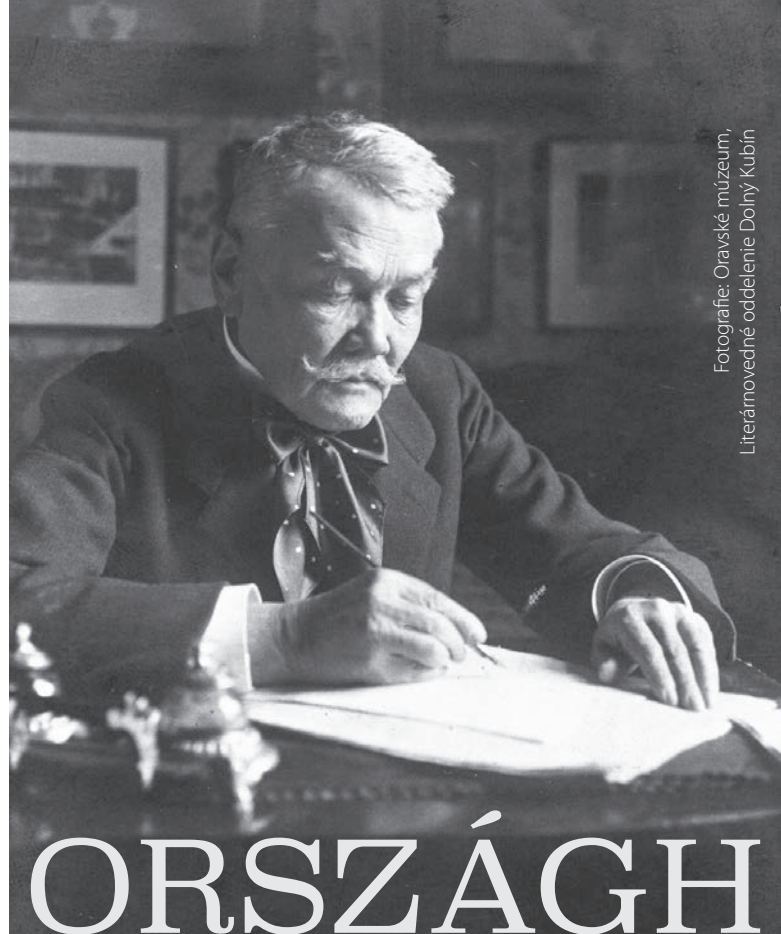
Fotografie: Ingrid Flux

Pavol Országh Hviezdoslav bol významný slovenský spisovateľ, básnik, dramatik, prozaik, prekladateľ a právnik. Pseudonymom Hviezdoslav si Pavol Országh naplnil sen z detstva, keď ho fascinoval pohľad na nekonečné priestory nočnej oblohy posiatej množstvom hviezd a súhvezdí.

Vytvoril si vlastný, osobitý básnický svet, štýl i jazyk a svojou tvorbou položil základy moderného, realistického slovenského básnictva. Volajú ho aj básnikom národa, riešil osudy vlastného národa, spájal ich s osudmi ostatných národov a staval sa na stranu európskych humanistov. Inšpiráciou mu bola príroda. Písal aj takzvané príležitostné básne, v ktorých citlivo a neraz veľmi presne komentoval zdvihy a pády národného života v časoch jeho silnejúceho útlaku.

170. výročie narodenia PAVOL ORSZÁGH

Fotografie: Oravské múzeum, Literárne oddelenie Dolný Kubín

Hviezdoslav vo svojej pracovni

Pavol Országh sa narodil 2. februára 1849 vo Vyšnom Kubíne do schudobnej zemianskej rodiny. Zásluhou učiteľa Medzihradského z ľudovej školy v Leštínach, ktorý upozorňoval na chlapcov výnimočný talent, sa nadaný Pavol dostal ďalej na štúdiá do Miškovca.

Navyše bol neustále chorľavý a vôbec sa nehodil pre gazdovskú prácu, na ktorú ho pripravoval otec. V štúdiu pokračoval na evanjelickom lýceu v Kežmarku, kde bol najlepším žiakom v triede. Kým v Miškovci inklinoval k maďarčine – dodnes sa zachoval rukopisný zošit jeho maďarských básní, ktoré majú vysokú úroveň, v Kežmarku veršoval po nemecky. Triedny profesor ho dokonca pomenoval „mladý Goethe“. Od roku 1867 tvoril už v slovenčine a tieto básne vydal v knižnom debute *Básnické zbierky Jozefa Zbranského*. Po ukončení gymnázia študoval Országh v rokoch 1870 – 1872 na právnickej akadémii v Prešove. S priateľmi vydal zborník *Napred*, patril k jeho zostavovateľom a bol jeho hlavným autorom. Zborník však rozvíril hladinu slovenských literátov, ktorí písanie o láske považovali za nehoráznosť. Mladí básnici majú predsa písať o vlasti.

V roku 1875 zložil advokátske skúšky v Budapešti. Ako právnik pôsobil v Martine, Senici, Námestove a v Dolnom Kubíne. Pseudonym Hviezdoslav použil prvýkrát v roku 1877 v básnickom nekrológu za zosnulým Viliamom Paulinom-Tóthom a dôrazne ho používal na podpisovanie svojich diel až do konca života. Nadviazal na poéziu národného obrodzenia. Silný vplyv na neho mala tvorba Andreja Sládkoviča.

Najplodnejším obdobím Hviezdoslavovej básnickej tvorby boli dve desaťročia pobytu v Námestove v rokoch 1879 – 1899, keď vytvoril vrcholné lyrické a epické diela. Očarujúca horooravská príroda, život a osudy prostého oravského človeka vtlačili jeho dielu originalitu a poetickú krásu. Napísal tu básnickú skladbu *Hájnikova žena*, epické diela *Ežo Vlkolinský* a *Gábor Vlkolinský*, lyrické cykly *Sonety* a *Letorosty*, ako aj cykly prírodnej lyriky *Prechádzky jarom* a *Prechádzky letom*. Popri lyrike a epike už ako zrelý umelec vytvoril drámu *Herodes* a *Herodias*. Protestom proti krutosti prvej svetovej vojny sú jeho *Krvavé sonety*. Preložil základné diela svetovej literatúry – Puškina, Lermontova, Mickiewicza, Slowackého, Shakespeara, Goetheho, Madácha, ako aj výber z lyriky Petófiho, Aranya a Schillera. Hviezdoslavova tvorba bola preložená do viacerých cudzích jazykov – francúzštiny, ruštiny, angličtiny alebo nemčiny. Jeho *Krvavé sonety* vyšli prvýkrát v angličtine vlni v preklade írskoho básnika Johna Minahana. Maďarská literárna obec pochopila, že prišla o veľkého básnika. A tak v roku 1912 noviny

S manželkou Ilonou

S manželkou na verande ich domu v Dolnom Kubíne

HVIEZDOSLAV

Spisovateľova pracovňa v literárnej expozícii Oravského múzea P. O. Hviezdoslava

Budapesti Hírlap uverejnili článok, ktorý označil Hviezdoslava za veľkého umelca a Slovana, za čo však môže údajne len kežmarské lýceum, ktoré ho odvrátilo od pôvodného maďarstva. Kežmarské lýceum bolo označené za baštu panslavizmu.

V máji 1918 viedol Hviezdoslav slovenskú delegáciu na oslavách 50. výročia vzniku Národného divadla v Prahe. Do svojho prejavu vložil náznak možného blízkeho spoluzitia Slovákov a Čechov. Preto koncom roka nadšene privítal vznik Československa. Aktívne sa zapojil do nového života a stal sa členom výboru Slovenskej národnej rady v Dolnom Kubíne. O rok neskôr bol zvolený za člena Revolučného Národného zhromaždenia v Prahe. Zomrel na následky zápalu pľúc v Dolnom Kubíne 8. novembra 1921 vo veku 72 rokov. ■

Spracovala Martina Viglašská

Použité zdroje:

<http://kezmarok-sk.szm.com/osobnosti/orszagh-pavol/index.html>
<https://www2.teraz.sk/kultura/pavol-orszagh-hviezdoslav-165-vyrocie/72415-clanok.html>

V Oravskom múzeu v Dolnom Kubíne, ktoré sídli v historickej budove Čaplovičovej knižnice, sa na prvom poschodí nachádza aj Literárne múzeum P. O. Hviezdoslava so stálou expozíciou venovanou bardovi slovenskej literatúry.

Literárne múzeum sprístupnili verejnosti 13. novembra 1954, presne 33 rokov po pohrebe P. O. Hviezdoslava. Jeho základom sa stala básnikova pozostalosť obsahujúca rôzne osobné predmety, nábytok a rukopisný materiál. Múzeum vzniklo v pomerne krátkom čase, v auguste 1954 sa začalo s adaptačnými prácami, z prvého poschodia premiestnili tisíce zväzkov historickej Čaplovičovej knižnice na prízemie budovy a o necelé tri mesiace mohli do múzea vstúpiť prví návštevníci. Expozíciu inštalovali podľa libreta Stanislava Šmatláka a Jiřího Hrubeša. Autorom architektonického návrhu bol pražský architekt Zdeněk Rosman. Prvým externým riaditeľom sa stal profesor dolnokubínskeho gymnázia Vladimír Čaplovič, no po roku sa funkcie vzdal. Po ňom vedenie múzea prevzala Elena Hegerová Nováková, neter Hviezdoslavovej manželky Ilony.

V roku 1979 bol podaný návrh na zlúčenie Oravského múzea v Oravskom Podzámku a Literárneho múzea P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne. Nové integrované múzeum vzniklo oficiálne 1. januára 1980 s názvom Oravské múzeum v Dolnom Kubíne. Obsahové zameranie obidvoch pôvodne samostatných múzeí zostalo z odbornej stránky nezmenené, vyprofilovala sa nová štruktúra múzea. V roku 1983 sa názov Oravského múzea zmenil na Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava.

Literárna expozícia približuje život a tvorbu Pavla Országha Hviezdoslava ako významného realistickeho autora slovenskej literatúry z prelomu 19. a 20. storočia. Popri textových a obrazových materiáloch sú v nej vystavené viaceré osobné predmety, zaujímavou časťou je jeho pracovňa s dobovým nábytkom, časť salónu, odev, dary k životným jubileám. Súčasťou expozície sú pozoruhodné originálne art protisy s témou Hviezdoslavových Krvavých sonetov od akad. maliarky Evy Trizuljakovej, ktoré sa v roku 1983 stali súčasťou zbierkového fondu múzea. ■

Pavol Országh Hviezdoslav (1849 - 1921) war ein slowakischer Dichter, ein (anfangs von Romantikern beeinflusster) Realist, der die slowakische Literatur um neue Formen und neu geprägte slowakische Wörter bereicherte. Er schrieb lyrische und epische Gedichte, behandelte in Dramen und Verserzählungen biblische Stoffe und Themen aus dem Leben des slowakischen Volkes, und übersetzte auch die Werke von prominenten deutschen, englischen, russischen, französischen, ungarischen und polnischen Dichtern in die slowakische Sprache. Als sein Hauptwerk gilt das epische Versepos Hájnikova žena (1886) („Des Wildhüters Weib“). Hviezdoslav war in slowakischen und tschechischen Kreisen schon zu Lebzeiten sehr bekannt. Sein Werk wurde jedoch noch nicht ins Deutsche übersetzt, was aber auch aufgrund seiner zahlreichen Neubildungen und Wortspiele eine große linguistische Herausforderung sein dürfte.

Vgl. Wikipedia

Ingrid Žalneva

Za všetko môže vlastne moja priateľka Janka. A jej malá noha. A ešte Lukáš Latinák! Ale pekne poporiadku. Moja priateľka má veľmi malú nohu, a preto má problém kúpiť si poriadne topánky, ktoré by nevyzerali detsky. O čizmách ani nehovoriac. A tak – skôr z núdze než že by podľahla módnemu trendu – nasmerovala svoj záujem na internet. Podarilo sa jej nájsť firmu s ponukou peknej obuvi, malo to však jeden háčik: firma doručovala zásielky len na území Veľkej Británie! Moju priateľku to však neodradilo. Je veľmi akčná, občas jej preto hovoríme „duracelka“, čižmy si objednala na adresu jedného londýnskeho hotela a prehovorila ma, aby sme spolu vyrazili na výlet do britskej metropoly. Exkurzia do Londýna sa vydarila po všetkých stránkach, až na počasie, ale s tým treba pri návšteve Anglicka počítať, najmä ak sa na výlet vyberiete v novembri.

Teraz na chvíľu odbočím. Lukáša Latináka som poznala nielen z televíznej obrazovky, ale aj z besedy v našom spolku, ktorá sa konala asi mesiac pred mojou cestou do Londýna...

Po troch intenzívnych dňoch spoznávania londýnskych pamiatok sme sa opäť – tentoraz už aj s novučíckymi čižmami – ocitli na letisku Luton. Dlhý čas čakania v letiskovej hale sme si krátili aj pozorovaním ostatných cestujúcich. A vtom som ho zbadala! Bol tam Lukáš Latinák! Hľadala som na neho s prekvapením a aj on na mňa neveriacky vytriešal tie svoje okálie – a ty tu čo robíš? A ty? A vtedy ma Janka poťahala za rukáv a pošepala mi: „Veď je tu celá Partička!“ Nuž, priznám sa, nevedela som, čo má na mysli, a okrem Dana Danglera som vtedy takmer vôbec nepoznala Mariána Čekovského ani Maja Miezgu. Dali sme sa do reči a ukázalo sa, že herci mali päť predstavení pre krajanov v rôznych anglických mestách. A tak som sa opýtala, či by nemohli prísť aj do Viedne? Slovo dalo slovo a presne o rok sa táto improvizovaná show konala po prvýkrát na doskách divadelnej sály Komenského školy vo Viedni.

Partička 2018 (zľava): Roman Pomajbo, Peter Sklár, Michal Kubovčík, Juraj Šoko Tabaček a Stanka Kašperová

Predstavenie ma pozitívne prekvapilo, je úplne iné ako v televízii. Podstatnú rolu v tom zohráva priamy kontakt s obecnstvom, ale aj jeho reakcia – smiech, ktorý je veľmi nákazlivý...

V piatok 7. decembra 2018 sa konala Partička vo Viedni už po tretí raz. Priznám sa, že som bola trochu skeptická, zdalo sa mi, že už ten príbeh poznám a že ma to už nedokáže prekvapiť. Ale musím povedať, že predstavenie predčilo moje očakávania a odvažujem sa povedať, že to bola doteraz najlepšia Partička, akú sme tu kedy mali. Zaslúžili sa o to: **Daniel Dangler** – opäť v úlohe ostrieľaného režiséra, a herci: **Roman Pomajbo, Peter Sklár, Juraj Šoko Tabaček a Michal Kubovčík**. Prijemným osviežením zostavy bol špeciálny hosť – **Stanka Kašperová**, ktorú diváci Slovenskej televízie poznajú ako kapitánku v populárnej relácii Milujem Slovensko.

Táto Partička bola výnimočná aj tým, že sa medzi divákmi ocitlo niekoľko významných hostí, ktorých Dano Dangler aj poriadne predstavil a nechal ich vychutnať si ním stanovený počet sekúnd slávy pred plným hľadiskom. My sme sa ich po skončení programu opýtali na ich dojmy:

Velvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku **Peter Mišík**: „Strávil som dnes naozaj perfektný piatkový večer v spoločnosti viac ako 300 Slovákov, dávno som sa tak nepobavil a nezasmial ako na dnešnej Partičke. Bolo to skvelé, výborné. Treba sa pobaviť, zasmiať a odreať aj v tomto predvianočnom zhone. Ďakujem, naozaj boli skvelí!“

Ako už z úvodu vyplýva, za to, že sa Partička dostala do Viedne, vďačíme vlastne šťastnej náhode. Na otázku, či verí na náhody, **Dano Dangler** povedal: „V nič iné neverím jak na náhody! Myslim, že tak je poskladaný celý náš život. A mys-

Režisér Dano Dangler sleduje, ako sa Stanka vžila do úlohy bubliny vo vodováhe

Hlavní aktéri večera s velvyslancom Petrom Mišíkom (druhý sprava), jeho manželkou a našou kultúrnou referentkou Edith Veith (vpravo)

lim, že je dôležité veľmi citlivo vnímať to, čo tie náhody prinášajú, lebo často sú z toho potom aj veľké veci. Mne sa to v živote niekoľkokrát stalo, zhodou okolností toto je tiež jedna z nich, pretože sme tu už tretíkrát a neskutočne radi sa sem vraciame. Publikum je výborné, organizátori sú výborní a viem, že ten pocit je vzájomný. Vždy si sľubujeme, že tu zostaneme aj na večer alebo na víno, ale nikdy nám to žiaľ nevychádza. No ak pridáme aj na rok, tak sľubujem, že zostaneme trochu dlhšie!“ A v čom podľa neho spočíva

O úspešný priebeh celej akcie sa postaral organizačný tím (zľava): Zuzka, Cilka, Katka, Lujza, Janči, Ingrid, Edith, Zuzka, Katka, Evka, Julka a Ingrid (skrytá za objektívom). ĎAKUJEME!

Fotografie: Ingrid Žalneva

Ingrid Žalneva

CHILL OUT KARIÉERNE PORADENSTVO

Na Rakúsko-slovenský kultúrny spolok sa pravidelne – či už prostredníctvom mailu alebo telefonátu – obracajú naši krajanovia s prosbou o sprostredkovanie práce. Často sú to prosby nereálne, ale niekedy nás naozaj mrzí, že nedokážeme pomôcť. Spolok totiž nemá kapacity na hľadanie pracovných miest a nie je to ani jeho poslaním, keďže jeho prvoradou úlohou – ako to vyplýva už z jeho názvu – je organizovanie kultúrnych podujatí v slovenskom jazyku. Napriek tomu sme sa potešili ponuke našej členky Angely Michelitsch a v rámci cyklu Chill out sme 31. januára 2019 pripravili konzultačný večer na tému: Kariéerne poradenstvo.

Angela Michelitsch pochádza z nemecky hovoriacej dediny Chmeľnica v Prešovskom kraji. Pracuje v súkromnej vzdelávacej firme vo Viedni, ktorá poskytuje kurzy pre

nezamestnaných. Už vyše desať rokov pôsobí ako poradkyňa v oblasti prípravy a vzdelávania pre pracovný trh v Rakúsku. Každý deň pripravuje okolo 15 osôb na pracovný pohovor v nemeckom jazyku. Jej víziou je podporiť hlavne ľudí zo Slovenska, ktorí majú záujem zdokonaľiť sa v nemčine, čo by im mohlo uľahčiť nájsť si pracovné miesto, ktoré by ich bavilo a naplňalo.

Rakúsky pracovný trh je presýtený, vyše 64 tisíc mladých ľudí je momentálne prihlásených na úrade práce, na jedno voľné miesto pripadá 100 až 150 uchádzačov. Prvým predpokladom úspešného uchádzača je dobre napísaný životopis. Angela Michelitsch podrobne prítomným vysvetlila, na čo si treba dávať pozor, ako správne vyplňať jednotlivé kolónky, čo uvádzať treba, ale aj netreba, akú farbu používať, akú fotografiu vybrať... Pretože aj zdanlivá maličkosť môže mať rozhodujúci význam pri posudzovaní jednotlivých žiadostí. Zaujímavý bol rozbor životopisu z pohľadu potenciálneho zamestnávateľa. Ďalšími témami boli motivačný list a profesionálna prezentácia. Všetci prítomní účastníci workshopu boli veľmi aktívni, bolo vidno, že už mali aj svoje skúsenosti, neustále sa niečo pýtali a živo diskutovali. Vo dvojiciach si tiež vyskúšali pracovný pohovor podľa inštrukcií – jednak, aké otázky možno počas pohovoru očakávať, a jednak, ako treba odpovedať, čím sa nedať zaskočiť a na čo hlavne klásť dôraz.

Večer bol teda nielen zaujímavý, ale aj veľmi produktívny. Napokon to za všetkých vyjadrila účastníčka Eva: „*Ďakujeme za veľmi hodnotnú prezentáciu a príjemné a pozitívne stretnutie v Rakúsko-slovenskom kultúrnom spolku.*“ ■

úspech tejto show? „*V spontaneite. Myslím, že ľudia majú radi čaro chvíle, ktorú práve prežívajú. Vidno, že je to tu spontánne, a nie silené, a zároveň že sa to tu deje spoločne – aj s publikom. Je to viac happening než divadelné predstavenie a v tom spočíva celé to čaro.*“

Medzi divákmi boli aj sólisti baletu viedenskej Štátnej opery. Hodí sa takýto druh zábavy k jemnému baletnému umeniu? **Roman Lazik**: „*Práveže je dobré vidieť aj niečo takéto! Ja som to stále sledoval v televízii a teraz som mal možnosť po druhýkrát vidieť vystúpenie naživo. Som naozaj veľmi rád, že sa tu niečo také deje.*“ **A Nina Poláková** dodáva: „*Super! Celý deň som sa na to tešila a vôbec ma to nesklamalo! Bola som na tom aj vlani, ale každé predstavenie je originál a oplatí sa vidieť!*“

Na výkon svojich kolegov-kamarátov sa prišli pozrieť aj **Bruno Ciberej** a **Adela** a **Viktor Vinczeovci**. Ako nám prezradili, Partička sa hrá v Bratislave v čase, keď oni hrajú divadlo, takže ak chceli svojich kamarátov vidieť, museli na ich vystúpenie pricestovať do Viedne. A ich zhodnotenie večera? **Adela**: „*Z našej strany majú obdiv za túto improvizáciu, lebo to je veľmi náročná disciplína!*“ **Viktor**: „*Videli sme ich už niekoľkokrát a zakaždým je to úplne nový zážitok a zakaždým dobrý! Tým, že je to niečo, čo nie je pripravené, tak je to vždy prekvapením pre diváka, ktorý na to aj opakovane príde. Je to superzážitok!*“

Martin Frimmer robí manažéra Partičky už celých šesť rokov. Dokáže sa ešte vôbec na ich predstaveniach zasmiať? A je to tiež zábava alebo stres dať dokopy toľkých účinkujúcich?: „*Je to úplne šialené, ale vždy sa rehocem na vystúpení, lebo je to vždy niečo nové. Dano stále vymýšľa nové hry a skúšame aj nových hercov, každý sem prinesie niečo nové so sebou, nové príhody, na ktorých staviame potom hry. Moja práca je zábavná, ale aj ťažká zároveň. Ťažká preto, že sú to všetko A-čkoví herci, hrozne vyťažení v divadle i televízii. Ale oni to tiež robia veľmi radi. Keď ich až o dve hodiny skôr vytiahnem do Viedne z Bratislavy, vôbec nešomrú, lebo vieme, že v pohode prídeme, máme ešte čas dať si víno alebo kávu, a to je perfektné. Keď hráme v Bratislave, tak všetci rozmýšľajú len nad prácou...*“

No a na Partičke nesmela chýbať ani moja priateľka **Janka**, ktorej čížmy to celé začali: „*Partičku som si bola pozrieť už druhýkrát. Nesklamala, naopak – milo ma prekvapila, pretože účinkujúci boli úplne noví. A napriek tomu perfektne zohraní. Stanka a Šoko perfektne zapadli. A som veľmi rada, že som sa malinkým dielom pričinila o zrod Partičky vo Viedni.*“ ■

Andrea Michelitsch ochotne odpovedala na všetky otázky

Pracovná atmosféra na workshope

Ingrid Žalneva

Pieter Bruegel

Len raz za život

Umelecko-historické múzeum (KHM) vo Viedni je jedno z najvýznamnejších múzeí na svete, každý rok ho navštívi okolo 1,5 milióna návštevníkov. Bohaté expozície vznikli hlavne zo zbierok veľkých mecenášov umenia – arcivojvodu Leopolda Wilhelma a českého kráľa Rudolfa II., medzi nimi aj značná časť Bruegelových diel. Múzeum dnes vlastní až 12 jeho veľkých malieb. Hoci bola pre ne vyčlenená jedna celá miestnosť, nikdy dosiaľ tieto obrazy nespôsobili takú hystériu, aká sa spustila po otvorení celosvetovo prvej monografickej výstavy tohto maliara v minulom roku. Tento ošial dokonca spôsobil, že múzeum prvýkrát zaviedlo časové vstupenky a počas trvania výstavy bolo otvorené každý deň.

umelcom, jeho obrazy sa už vtedy predávali za vysoké sumy. Napriek tomu sa o jeho životných osudoch veľa nevie, dokonca nie je známy ani rok jeho narodenia, predpokladá sa, že na svet prišiel medzi rokmi 1525 – 1530. Bol majstrom maliarskeho cechu v Antverpách, najviac ho však ovplyvnilo trojročné cestovanie po Taliansku a hlavne návrat z tejto cesty cez Alpy, ktoré ho doslova uchvátili. Cítiť to aj z kresieb krajínok, ktoré síce vyzerajú veľmi prirodzene, ale pritom sú veľmi precízne koncipované. Obrázky by mali znázorňovať jeho domovinu, ale maliar do plochého Holandska zakomponoval kopce a stromy a dokonca aj medvede v lese.

Medzi vystavenými obrazmi

V prvej časti upútal obraz, na ktorom je Leopold Wilhelm vo svojej galérii. Jej steny sú kompletne oddola nahor pokryté obrazmi. Takto to pôvodne vyzeralo aj v KHM počas otvorenia v roku 1891. Na druhý deň noviny písali, že vo Viedni pribudlo múzeum, v ktorom sa nedá nič

Zápas fašiangov s pôstom aj s obľúbenou Bruegelovou postavičkou, ktorá má na hlave hrniec

Príprava výstavy venovanej 450. výročiu úmrtia Pietra Bruegela staršieho trvala šesť rokov, spolupracovalo na nej viac ako dvadsať medzinárodných inštitúcií, obrazy zapožičali múzeá v Rotterdame, Antverpách, Berlíne, Ríme, Londýne, Paríži aj New Yorku. Pieter Bruegel st., jeden z najvýznamnejších flámskych maliarov 16. storočia, patril už za svojho života k najžiadanejším

poriadne vidieť. Našťastie sa čoskoro od preplnených stien upustilo, aj veľké Bruegelove maľby boli vystavené v takých rozstupoch, aby si ich človek mohol vychutnať. Občas bola síce jeho trepezlivosť ťažko skúšaná návštevníkmi, ktorí by si so slúchadlami na ušiach najradšej zabodli nos do obrazu, aby im neušiel žiaden detail, a jednak tými, ktorí si všetko fotili do svojich smartfónov.

Po návrate žil Bruegel v Antverpách, kde sa oženil s mladučkou dcérou svojho bývalého majstra a aby pár mala lepšie pod dohľadom svokra, zariadila ich presťahovanie do Bruselu. Práve tu vznikli jeho najslávnejšie diela. Vo Viedni bolo vystavených 27 z nich. Keď sa k tomu pridá ešte 60 kresieb a rytín, tak potom bol podtitul výstavy Once In A Lifetime (Raz za život) nielen vydareným reklamným sloganom, ale aj holou skutočnosťou. Ako povedala riaditeľka KHM Sabine Haag, sotva bude ešte niekedy možné zozbierať toľko jeho výtvorov na jednom mieste.

Obrazy plné postáv

Bruegelove maľby sú plné deja, akoby umelec namiesto pera použil štetec a zaznamenal ním tie najživšie sny, kde sa fantázia mieša s groteskou, prelínajú sa zdanlivo nespájané scény a účinkujú v nich najbizarnejšie figúrky. Na prvý pohľad tak vzniká chaos, ako napríklad na obraze Zápas fašiangov s pôstom, kde sa v pomyselnom meste niekde v Holandsku stretávajú dve odlišné skupiny ľudí – na jednej strane rozveselené postavy oslavujúce karneval a na druhej strane reprezentanti strohého pôstu. Nechýba ani obľúbená figúrka s nasadeným hrncom na hlave, ktorú maliar použil na viacerých svojich dielach. Ďalším príkladom je maľba Detské hry, na ktorej odborníci napočítali 230 postáv a identifikovali 90 rôznych hier.

Typické pre Bruegela je, že žiadnu postavu nevyvyšuje nad ostatné a hlavný motív často ukrýva kamsi na okraj obrazu. A to aj pri náboženských motívoch. Jeho svätí nesedia na trónoch ani nepostávajú vo víťazných pózach. Krista na obraze Nesenie kríža treba doslova hľadať v záplave viac ako 900 postáv. Lačný dav tiahne obrazom, ľudia aj kone sa brodia blatom, len aby si nenechali ujsť show viacnásobnej popravy. Ukrižovanie Krista tu nepredstavuje ani koniec, ani začiatok príbehu, ale je to súčasť všedného dňa.

Babylonská veža - najznámejší obraz Pietra Bruegela

Časť veselých postavičiek z obrazu Detské hry

A práve ľahostajný postoj prítomných k násiliu dodáva celej scéne čosi hrozivé. Reštaurátori sa rozhodli vystaviť tento obraz bez rámu, aby poukázali na to, na akom citlivom materiáli sú Bruegelove maľby. Je to starý drevený panel, hrubý len pár milimetrov a zložený z dvoch až troch kusov. Aj preto sa tieto maľby reštaurujú len veľmi ťažko.

K najpozoruhodnejším patrili obraz Vífazstvo smrti, zapožičaný z madridskej galérie Prado, pri ktorom bol aj zákaz fotografovania. Pred obrazom sa vždy tlačil hlúčkik návštevníkov, ktorí skúmali doslova centimeter po centimetri. Armáda kostlivcov kosí všetko živé, smrť číha na každého a všetci sú si v nej rovní, kráľovi nepomôžu ani sudy plné zlata a striebra, smrťka mu už ukazuje presýpacie hodiny. Bruegel smrť neprikrášľuje, zobrazuje ju ako niečo, pred čím sa nedá uniknúť, ani keď sa niekto pokúša schovať pod stôl. Vojaci, šľachtici aj bedač sú kostlivcami tlačení k akémusi tunelu, z ktorého už niet úniku, všetko je márne, jedna smrťka už bubnuje umieračik. Zároveň sú tu vyobrazené vtedajšie spôsoby mučenia a popráv. Scenériu v pozadí dopĺňajú horiace mesto a potápanjace sa lode, namiesto stromov tu rastú šibenice...

Okrem biblických a mýtických námetov zobrazoval umelec aj prostých ľudí – ako sa zabávajú na svadbe, bozkávajú, stískajú, tancujú, opijajú a občas aj bijú. Všetci sú tak zabraní do svojej veselosti, že vôbec nevenujú pohľad pozorovateľovi obrazu, iba šašo sa díva priamo na nás a zodvihnutou rukou nás pozýva pridať sa do tohto virvaru veselí.

Šesť ročných období a veža

Na výstave nechýbali ani Ročné obdobia, pôvodne ich bolo šesť, lebo Bruegel namaľoval aj skorú jar a skoré leto. Vystavené boli štyri. Maliar na nich ukazuje krajinu síce s flámskymi dedinkami, ale zároveň s alpskými horskými masívmi. Ročné obdobia zobrazuje nielen pomocou tradičných činností, ako je orezávanie stromov, zber úrody či zháňanie dobytku z pastvín, ale využíva aj svetlo a farby, aby zachytil atmosféru typického počasia. Jeho zima je vôbec prvým vyobrazením zimnej krajiny v takom veľkom formáte a jeden z najlepších zimných obrazov, aké kto kedy namaľoval. Na výstave však bol aj obraz, kde Bruegel – údajne po prvýkrát v dejinách maliarstva – zachytil aj čaro padajúcich snehových vločiek.

Najznámejším obrazom je však určite Babylonská veža, ktorý viacerí môžu poznať už z predchádzajúcich návštev múzea, pretože patrí do stálej zbierky KHM. Motiv vychádza z biblického príbehu o kráľovi Nimrodovi. Kráľ – v ľavom dolnom rohu – nariadil postaviť stavbu, ktorá sa bude dotýkať nebies a bude postavená na slávu človeka, nie boha. Za tento megalomanský počín boh ľudstvo potrestá tak, že dovedy jednotný jazyk rozdelí do množstva rôznych jazykov, takže si ľudia prestanú rozumieť. Bruegel akoby do stavby veže preniesol gigantické koloseum (inšpirácia z talianskej cesty). Projekt ešte nie je dokončený, robotníci aj stroje pracujú na plné obrátky, nosiči prenášajú ťažké kvádre, lode do prístavu privážajú materiál. Nič zatiaľ nenaznačuje, že sa blíži trest... Hneď vedľa bol podobný obraz, ktorý pricestoval z Rotterdamu. Na rozdiel od prvej verzie je už veža takmer hotová, ale podľa proporcií stavby a miniatúrnych postavičiek je dvojnásobne väčšia. Väčšia veža – väčšia pýcha aj márnosť...

Je priam neuveriteľné, že Bruegelova kariéra trvala len 18 rokov a maľovaniu sa z toho venoval iba posledných desať. V manželstve sa mu narodili dvaja synovia, z ktorých sa tiež stali úspešní maliari. Ich otec sa však nestihol tešiť z ich úspechov, zomrel v roku 1569. Je pochovaný v bruselskom chráme Kapellekerk. Krátko pred svojou náhlou smrťou vznikol umelcov autoportrét, ktorý bol tiež vystavený vo Viedni. Bruegel sa nezvečnil tak, ako bolo v tej dobe zvykom, t.j. ako bohémsky maliar pred plátnom. V pravej ruke síce drží štetec, ale maliarsky stojan si musíme len domyslieť. Oblečený v kutni ako mních upiera svoj melancholický pohľad kamsi do hĺbky svojho vlastného vnútra, zatiaľ čo postava kupca za ním sa teší na nový výtvor a už aj siaha po meči s peniazmi. Malé okuliare na nose symbolizujú jeho krátkozrakosť a hlúposť. Bruegel tak chcel poukázať na priepasť medzi duchovným, vážnym svetom umelca a ignoranciou publika, ku ktorému možno zaradiť aj súčasných návštevníkov, hekticky klikajúcich na spúšť svojich mobilov. Ak ste výstavu nestihli, prídte si pozrieť tie najznámejšie obrazy v pokoji, keď už zase budú na svojich pôvodných miestach v KHM. Človek by však nemal Bruegelove obrazy pozorovať sám, lebo namaľované výjavy priam vyzývajú k diskusiám o objavených detailoch a symboloch či intenciách umelca. A možno sa pritom zamyslíme, či ešte stále stojíme pred obrazom, alebo sme sa už našli v niektorej postavičke na ňom... ■

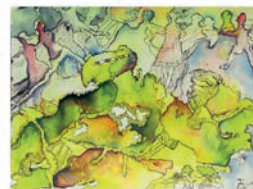
HOTEL CHÂTEAU BÉLA

DANIELA
MICHAL

HELIENEK

Vás pozývajú
na vernisáž obrazov
dňa 4.5.2019 o 15.00
v priestoroch hotela
CHÂTEAU BÉLA,
Belá 1, 943 53 Belá
Výstava potrvá
do 30.6.2019

Jarná prechádzka parkom záhradného paláca Liechtenstein

Sobota 27. apríla 2019

Pri príležitosti 300. výročia Lichtenštajnského kniežatstva sa prejdeme pôvodne barokovým záhradným areálom, vysvetlíme si vonkajšiu architektúru Gartenpalais Liechtenstein, históriu slávneho rodu, ako aj jeho prepojenie so Slovenskom, napríklad svadbou syna lichtenštajnského vojvodu Hansa Adama II. v číčovskom kaštieli.

Sprevádza certifikovaná viedenská sprievodkyňa
Ing. Jana Gregor-Rogler.

Miesto stretnutia: 14.00 hod. – brána do hlavného nádvorja
Gartenpalais Liechtenstein, vchod z ulice Fürstengasse 1,
1090 Wien

Jana Gregor-Rogler

Pod názvom Liechtenstein si predstavujem svetlý kameň. Zodpovedá to nemeckému prekladu, ale aj skutočnosti, že hrad Liechtenstein sa vypína na brale z bielej vápencovej horniny. Asi tak to vnímal Hugo von Petronell, keď dal meno svojmu hradu, ktorý postavil okolo roku 1130 neďaleko Viedne. Odvtedy si hovoril Hugo von Liechtenstein. Písomne je niekoľkokrát spomenutý ako „Huc de Lihtensteine“ v tradičných knihách kláštorov Klosterneuburg a Zwettl. Určite netušil, že sa stane prvým nositeľom mena jedného z najbohatších šľachtických rodov na svete.

Záhradný palác Lichtenštajnovcov vo Viedni

300 ROKOV LICHTENŠTAJNSKÉHO

Výhľad až do Bratislavy

Hrad patril Lichtenštajnovcom iba do roku 1278, potom sa podľa svadobnej zmluvy stal majetkom štajerskej rodiny Sadekocov a po nej striedal majiteľov celé stáročia. Turci ho takmer zrovnali so zemou. Na Vianoce v roku 1807 získal knieža Ján Jozef I. von Lichtenštajn zrúcaninu znova do vlastníctva rodu. Hrad na románskych základoch a zvyškoch múrov sa v roku 1890 rozhodol Ján II. Lichtenštajn nanovo postaviť do pôvodnej podoby v štýle historizmu. Do „nových“ stien zabudoval „staré“

cenné sochy a reliéfy, čím vytvoril architektonickú raritu. Dodnes stojí rodové sídlo kniežat hrdó uprostred prírodného parku Föhrenberge s chráneným druhom čiernych borovic rastúcich na vápenci. Viedenčania im hovoria Parapluibäume – „parazólové“ stromy. V originálne zachovanej hradnej Kaplnke svätého Pankráca z románskeho obdobia sa v súčasnosti konajú vo sviatočné dni bohoslužby. Oplatí sa zájsť na výlet za južnú hranicu Viedne do Maria Enzensdorf, vyjsť si na Hausberg, pridať sa k jednej zo súkromných prehliadok pod názvom Kniežacie popoludnie s výstupom na hradnú vežu a kochať sa pohľadom na viedenskú kotlinu až po Bratislavu.

Zrodenie Lichtenštajnského kniežatstva

Rodina Lichtenštajnovcov sa od počiatku snažila o rozširovanie svojich majetkov. Politicky významná bola kúpa panstva Mikulov (po nemecky Nikolsburg) v roku 1249. Podľa neho sa istý čas až do predaja Mikulova v 16. storočí volala jedna rodinná vetva von Liechtenstein von Nikolsburg.

Kniežací titul získal až Karol I. von Lichtenštajn v roku 1608, odvtedy ho zakaždým dedil prvorodený syn. Ale ešte sto rokov trvalo, kým sa jeho vnukovi Jánovi Adamovi Andreasovi I. naskytna príležitosť kúpiť od zadlženého grófa Hohenems strategicky dôležité teritórium na zabezpečenie miesta a práva hlasovať v Reichstagu. Najskôr kúpil panstvo Schellenberg za 115 000 guldenov a neskôr Vaduz za 200 000 guldenov, čo bola tiež najlepšia ponuka. Tým sa považuje za spoluzakladateľa Lichtenštajnska. Jeho nástupca knieža Anton Florian dosiahol v roku 1719 u cisára Karola VI. zjednotenie oboch panstiev a ich povýšenie na kniežatstvo.

Fotografie: Jana Gregor-Rogler

KNIEŽATSTVA

Tak sa práve pred tristo rokmi zrodilo Lichtenštajnsko ako krajina. Podľa rozlohy územia 160 km² je rovnako veľká ako viedenský park zámku Schönbrunn, 260-krát menšia ako jej sused Švajčiarsko, teda v porovnaní s inými krajinami malá – „ako suveníru“. Ale vlastní umelecké zbierky, ktoré sú po zbierkach anglickej kráľovnej najväčšie v Európe. A je jedinou krajinou na svete, ktorá nesie meno kniežacieho rodu.

Finančný génius

Ján Adam Andreas I. von Lichtenštajn

Ale vráťme sa ešte k Adamovi. Ján Adam Andreas I. bol diplomat – za cisára Jozefa I. zastával funkciu Principal Commissarius v rokoch 1708 – 1710 na uhorskom ríšskom sneme v Prešporke (Bratislava). Bol aj vášnivý zberateľ umenia, vo svojej dobe najväčší. Do histórie vošiel ako finančný génius. Ekonomickým zmýšľaním nadobudol ohromný majetok. Veľkoryso ponúkol cisárovi sumu milión guldenov na vojnové náklady. Súčasníci ho volali „Krösus von Österreich“ (Kroisos bol v 6. storočí posledný kráľ Lýdie v Malej Ázii, známy svojím obrovským bohatstvom). Tri a pol milióna guldenov investoval na rozšírenie a prestavbu kostolov a zámkov v Dolnom Rakúsku aj v Čechách, napríklad Plumlov alebo Lanškroun. V Ledniciach, ktoré patrili rodu Lichtenštajnovcov už od 13. storočia, postavil takú okázalú koniareň s jazdiarňou v barokovom štýle, že ju nazývali zámok žrebčov. Lednice vlastne znamenajú po česky chladnička, asi preto slúžil tamojší zámok ako letná rezidencia. V zime žila rodina väčšinou na zámku Valtice.

Sídlo vo Vauduze

Okázalé paláce vo Viedni

Ján Adam Andreas I. uprednostňoval na rozdiel od svojich predchodcov bývanie vo Viedni. Záležalo mu na reprezentovaní stavu Lichtenštajnovcov na cisárskom dvore. Knieža kúpil okolo roku 1700 celú oblasť Rossau za mestským múrom Viedne, financoval stavbu kostola Lichtentalerkerche, dal ľuďom prácu v pivovare, založil tu celú štvrť s barokovými domami. V súčasnosti stoja z nich len dva na ulici Reznicekgasse ako malí svedkovia vtedajšieho flairu. Ostatné, žiaľ, zrovnal so zemou v roku 1960 buldozér, aby mesto mohlo postaviť komunálnu bytovku.

Ako sídlo hodné kniežata potreboval Ján Adam Andreas I. najmenej dva paláce. Preto si vybral talianskeho barokového majstra architekta Domenica Martinelliho, aby mu postavil mestský palác blízko Hofburgu a záhradný palác pred bránami mesta Viedne. Martinelli sa okrem iného podieľal aj na stavbe kaštieľa Kaunitzovcov v Palárikove. Štukovou výzdobou vo viedenských palácoch bol poverený opäť taliansky umelec Santino Bussi. Štuková výzdoba bola prejavom luxusu a vkusu barokového obdobia, zvlášť jemne sfarbená napríklad arzenom. Vázy a sochy vytvoril benátsky umelec Giovanni Guilliani, učiteľ Rafaela Donnera, ktorý mal 10 rokov dielňu v Bratislave. Na maľbu interiéru sa predpokladalo päť rokov práce, teda päť zím, preto knieža márne hľadal Taliana, ktorý by prišiel z juhu do chladnej Viedne. Stropné fresky v sále terena, schodištiach aj apartmánach záhradného paláca namaľoval nakoniec Johann Michael Rottmayr zo Salzburska, zvyknutý na tunajšie podnebie. Hotový záhradný palác v štýle „villa palazzo“ aj mestský palác Lichtenštajnovcov boli v cisárskom meste rovnako obdivované ako paláce princa Eugena Savojského postavené v približne rovnakom čase.

Ešte väčší údiv vyvolal u návštevníkov mestského paláca knieža Alois II., keď v 19. storočí investoval jedenásť miliónov guldenov do jeho luxusného zariadenia v štýle viedenského biedermaiera s využitím najnovšej techniky. Niektoré dvere veľkej tanečnej sály sa dali zdvihnúť do výšky, iné otáčať, z jednej strany boli bielo-zlaté a z druhej zrkadlové, tak sa miestnosť mohla v okamihu zmeniť na zrkadlovú sieň. Keď sa rozsvietil 1,2 tony ťažký takmer štvormetrový pozlátený luster, nástenné lampy a girlandy, celá sála sa kúpala v žiare svetla. Jemné tóny hudby znásobovali rozprávkovú atmosféru, ale hudobníkov nebolo vidieť, živá hudba hrala diskretné na malom balkóne tesne pod stropom vysokej sály.

Nádherna zariadenia Stadtpalais Liechtenstein na ulici Bankgasse a Gartenpalais Liechtenstein na ulici Fürstengasse je po nákladných rekonštrukciách pred pár rokmi za kombinované vstupné 42 eur na osobu dvakrát v mesiaci sprístupnená verejnosti.

Detail fasády viedenského mestského paláca

Záhradná architektúra lichtenštajnského parku

Mestský palác mal len záhradný pavilón. Dalo sa naň vyjsť z prvého poschodia, bol vo výške mestského opevnenia, prechádzalo sa po ňom ako na promenáde, no v 19. storočí múry zbúrali a bolo doslova po pavilóne. Výhľad na mesto zakrylo divadlo Burgtheater.

K letnému viedenskému palácu Gartenpalais Liechtenstein patril barokový park s kvetinami a kameňkami tvoriacimi ornamente. Dominantou bol takzvaný Belvedere, cez jeho oblúk bolo vidieť predmestie Lichtental. Vytvoril ho rakúsky barokový architekt Johann Fischer von Erlach. Táto práca bola pre neho od Lichtenštajnovcov akousi cenou útechy, lebo už predtým sa uchádzal o stavbu ich palácov, ale zvíťazil Martinelli. Belvedere nájdeme už len na historických kresbách. Na jeho mieste stojí tretí rodinný viedenský palác postavený v 19. storočí staviteľom

Iluzionistická stropná výzdoba dámskeho apartmánu v záhradnom paláci

Heinrichom von Ferstel pre knieža Františka Jozefa von Lichtenštajn. Všimnite si jeho dlhú fasádu, keď budete niekedy prechádzať ulicou Alserbachstraße.

Záhrady paláca boli v barokovom období od roku 1708 otvorené pre verejnosť. V nedeľu až od 10. hodiny, aby Viedenchania predtým stihli ísť na svätú omšu. Keď prišla do módy záhradná architektúra v štýle anglického parku, aj záhrady okolo letného paláca Lichtenštajn zmenili svoj vzhľad. Boli tu kaskády, fontány, jaskyne, skleníky s exotickými rastlinami, vtáctvom aj opicami. Dvestoročné platany svedčia o tom, ako sa tu darilo stromom. Rodina ich hojne vysádzala a potom predávala najmä do Ruska.

Vzťah Lichtenštajnska k Slovensku

Lichtenštajnovci vlastnili v Čechách a na Morave postupne pätnásť zámkov a rozsiahle pozemky, o ktoré prišli Benešovými dekrétmi po druhej svetovej vojne v roku 1945. Stratili vtedy až 80 percent majetku, boli nútení prediť vzácne obrazy z rodinnej zbierky. Knieža Hans Adam II. sa bezúspešne pokúsil uplatniť nároky na reštitúciu po roku 1989. Preto

Lichtenštajnské kniežatstvo nemalo s Československom a po rozdelení ani so Slovenskom diplomatické styky. Obnovili sa až v decembri roku 2009 po návšteve ministerky zahraničných vecí Lichtenštajnska na Slovensku.

Hans Adam II. von Lichtenštajn je hlavou kniežacej rodiny. Podľa časopisu Forbes dokonca najbohatší panovník Európy. Zaujímavosťou je, že jeho syn Constantín sa v roku 1999 oženil s Máriou, dcérou grófa Alojsa Kálnokyho Kőröspatakého v obci Čičov na Slovensku. Svadobný obrad v miestnom rímskokatolíckom kostole viedol lichtenštajnský arcibiskup Wolfgang Haas. Hostina sa konala v priestoroch čičovského kaštieľa Kálnokovcov.

Výstava v Albertine

Mnohé z núdze predané obrazy sa hlavne vďaka výnosom z bankových obchodov rodiny Lichtenštajncov podarilo postupne kúpiť na dražbách späť a získať nové na obohatenie a doplnenie zbierok. Pri príležitosti 300. výročia kniežatstva vystavuje Albertina výber z nich. Na slávnostnom otvorení vo februári bol osobne prítomný knieža Hans Adam II. aj jeho syn knieža Alojs s manželkou. Z depozitov svojich palácov zapožičali sochy a obrazy na aktuálne výstavy Od Rubensa po Makarta a Rudolf von Alt a jeho doba – akvarely z kniežacích zbierok. Perličkou je, že Rubensova ikona Venuša pred zrkadlom, považovaná za jeho najrafinovanejší obraz, nikdy predtým Gartenpalais Liechtenstein neopustila. Medzi vodomaľbami sú krásne, detailné ilustrácie interiérov aj už neexistujúcich palácov Lichtenštajncov, napríklad na Herrengasse alebo Jägerzeile vo Viedni. 10. júna 2019 sa opäť vrátia do rodinných trezorov a pár vyvolených z nich zaujme miesto na stenách v súkromných priestoroch kniežat. ■

Použité pramene:

Vollkommer, Reiner – Büchel, Donat: Das werden eines Landes. Vaduz : Liechtensteinisches LandesMuseum, 2012

Prospekt Burg Liechtenstein, správca hradu Leopold Fasching 2013

<https://dennikn.sk/blog/852253/lichtenstajnsko/>

<https://www.burgliechtenstein.eu/de/die-burg/hugo-von-liechtenstein.html>

<http://www.huskpark.eu/o-parkoch/palarikovo/>

Die Beziehung Liechtensteins zu der Slowakei: Ursprünglich besaßen Liechtensteiner 15 Schlösser und weitläufige Grundstücke in Tschechien und Mähren, welche sie jedoch aufgrund der Beneš-Dekrete nach dem Zweiten Weltkrieg 1945 abgeben mussten. Damit verloren sie 80 Prozent ihres Eigentums und waren gezwungen, wertvolle Gemälde aus der Familiensammlung zu veräußern. Nach der Samtenen Revolution versuchte Fürst Hans Adam II. erfolglos, Restitutionsansprüche geltend zu machen. Aus diesem Grund unterhielt das Fürstentum Liechtenstein keine diplomatischen Beziehungen zu der Tschechoslowakei bzw. zur Slowakei nach der Unabhängigkeit. Erst im Jahr 2009 wurden diese Beziehungen nach dem Besuch der Außenministerin von Liechtenstein in der Slowakei wieder erneuert. Hans Adam II. von und zu Liechtenstein ist das Oberhaupt der Fürstenfamilie. Sein Sohn Constantín hat im Jahr 1999 Gräfin Marie Kálnoky von Kőröspatak in der slowakischen Gemeinde Čičov geheiratet.

Dom na Jägerzeile - akvarel Rudolfa von Alt

Rudolf von Alt (akvarel, 1841): Interiér v dome Lichtenštajncov na Jägerzeile

Edith Veith

POÉZIA A HUDBA DVOCH MIEST

Na svete sa asi nenachádzajú hlavné mestá dvoch štátov tak blízko seba ako Bratislava a Viedeň, navyše prepojené mnohými hudobnými osobnosťami. Dnes už môžeme nazvať kultúrnou metropolou nielen Viedeň, ale aj Bratislavu. A práve to mi vnuklo myšlienku upriamiť pozornosť na túto blízkosť prostredníctvom umeleckého slova a tónov klasických diel na literárno-hudobnom večere, ktorý sa uskutočnil 29. novembra 2018.

Náš kultúrny spolok si pozval na toto podujatie dve koncertné umelkyne zo Slovenska, violončelistku Júliu Veselú Jurigovú a klaviristku Barbora Gajdošovú Tolarovú, emotívnou poéziou tento program sprevádzala Judith Krammer, Slovenka žijúca vo Viedni. Čestným hosťom podujatia bol skladateľ, hudobný vedec a audio-psychofonológ Dr. Werner Pelinka.

Júlia Veselá Jurigová sa s violončelom začala zoznamovať už v štyroch rokoch na hudobnej škole v Žiline, po maturite na gymnáziu pokračovala v štúdiu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave u prof. Jozefa Podhoranského a jeden rok na Kunstuniversität v Grazi u prof. Dr. Kerstina Feltza. Impulzy na ďalší umelecký rast nachádzala u Eugena Procháca, Petra Nouzovského, Romaina Gariouda, Xenie Jankovic a Mishu Milmana. Svoje umelecké snaženie prehlbovala v orchestri Opery SND v Bratislave, ako sólistka na koncertoch Komorného orchestra Žilina, s Filharmóniou Košice, avšak ďalej sa chce venovať pedagogickej činnosti, komornej hre a spolupráci s AdHoc Orchestra a s Miriam Kaiser Trio.

Koncertná pianistka **Barbora Gajdošová Tolarová** už ako šesťročná lúskala Bayerku a Czerného na hudobnej škole v Poprade. Ďalej pokračovala v štúdiu na Konzervatóriu v Košiciach, na Vysokej škole múzických umení v Bratislave a pod pedagogickým vedením doc. Tatyany Fraňovej dosiahla titul Art.Dr. Okrem svojej sólistickej činnosti je vyhľadávanou komornou spolihráčkou. K jej duo-partnerom patria uznávaní koncertní sólisti ako Peter Michalica, Jozef Podhoranský, Carmela Cattarino, Teodor Brcko,

Hudobný sprievod večera - pianistka Barbora Gajdošová Tolarová a violončelistka Júlia Veselá Jurigová

Igor Sagan, Nikolai Kanišák, Roland Szentpalyi, Stanislav Masaryk, Elsebeth Dreisig. S japonskou pianistkou Mayuko Takine tvoria klavírne duo Suono. Okrem svojej pedagogickej činnosti na VŠMU v Bratislave pravidelne koncertuje v Rakúsku, Nemecku a Čechách.

Obidve umelkyne s veľkým úspechom a v brilantnom podaní uvádzali skladby D. Poppera v Lese a Uhorské rapsódie op. 68, od J. S. Bacha Suiu No. 1 G-dur pre violončelo a klavír, od F. Schuberta Dostaveničko a ďalej diela C. Debussyho, G. Faurého, F. Chopina a E. Blocha.

K týmto dielam majstrov svetovej klasiky vkladala umelecké slovo **Judith Krammer**. Táto krehká a umením obdarená osobnosť sa už v detských rokoch začala venovať maľovaniu a kresleniu a postupne nachádzala aj lásku k poézii. Jej obrazy mali možnosť vidieť návštevníci v Rakúsku i na Slovensku. Lyrické verše Judith Krammer sú plné každodenných rôznych ľudských pocitov a emócií, úspechov a pádov, a aj reflexií z prírody. Náš spolok jej vydal zbierku básní v slovenčine a nemčine s kresbičkami jej dvoch synov s názvom Rýmované a odrýmované. Jej verše upúťali aj rakúskeho hudobníka Erharda Seyfrieda, ktorý jej 12 veršov zhudobnil v piesňovom cykle Willkommen auf dieser Welt a naštudoval s Wiener Hornklang so sólistami

Opery SND Bratislava Evou Šeniglovou a Jánom Babjakom. Túto skladbu, ako aj CD s nahratým piesňovým cyklom spolok prezentoval na osobitnom koncerte za účasti herca a režiséra svetového mena Klaus Maria Brandauera.

Judith Krammer pri čítaní svojej poézie

Na tomto nevšedne koncipovanom a dramaturgicky zaujímavom kultúrnom podujatí poslucháči ocenili výkony účinkujúcich dlhotrvajúcim skandovaným potleskom. Odchádzali so silným umeleckým zážitkom a vedomím, že jestvuje jeden svet a žijú v ňom dva národy, ktorých kultúra je rovnako kvalitná a blízka ako ich hlavné mestá Viedeň a Bratislava. ■

Zľava: predsedníčka RSKS Ľubica Macura, Barbora Gajdošová Tolarová, Júlia Veselá Jurigová, Dr. Werner Pelinka, Judith Krammer a Edith Veith

Fotografie: Ingrid Fux

Ingrid Konrad

Od nežnej revolúcie nás delí 30 rokov. História politických rozhodnutí sa podpisuje aj pod rozvoj mesta, pričom prístup ku kultúrnemu dedičstvu a zaobchádzanie s ním je jeho základnou paradigmou. Keď dnes prechádzam Bratislavou, často spomínam na roky svojho detstva v tomto meste...

Bratislavský hrad na archívnej snímke z 12. marca 1972

SPOMIENKY NA BUDOVANÉ A BÚRANÉ MÔJHO BRATISLAVSKÉHO DETSTVA

Bratislava nebola za druhej svetovej vojny tak zbombardovaná ako Varšava, Drážďany či Berlín. Zlými rozhodnutiami sa však v druhej polovici 20. storočia ničila sama... Búranie synagógy, Podhradia, Kamenného námestia, zástavby nad Hradom kvôli novostavbe národnej rady, celej štvrte pred Grasalkovičovým palácom atď., atď. Pamätám si ako dieťa na ten zvláštny pocit, keď mi mizli moje obľúbené miesta. Jedno leto sa niekde pri Suchom mýte stratila zo sveta ulička, kde som si cestou zo školy kupovala od príjemnej pani s milou širokou tvárou za malým okienkom Eskimo a varenú kukuricu... Ulice boli úzke, na trolejbus sme čakali opretí o plot Grasalkovičovho paláca, vtedy Paláca pionierov, aj tak som najradšej chodila pešo a vždy som volila tú najdlhšiu cestu cez moje milované Staré Mesto.

Babka ma doma – nad Palisádami, kam sme sa presťahovali po rokoch v Ružinove – vždy vítala s výčitkou. Obed už bol vychladnutý a to ona nemala rada. V jej vlastnom nárečí ma kárala: „Kde si sa smykala, dievča?“ ... a ja som sa „smykala“ po uličkách, ktoré dnes už neexistujú... Rada spomínam na ten slobodný detský pocit zo života v dobe plnej neslobody...

Do školy som chodila neskôr na Dunajskú, potom na Lazaretskú (vtedy Duklianskú) a gymnázium som navštevovala na Ulici Červenej armády – dnešnej Grösslingovej. Kamenko a okolie bolo centrom môjho života. Vtedy ešte nezburané, prázdne domy bloku okolo Kamenného námestia boli naším priestorom na hry; v nich opustené byty, ešte teraz cítim v nose ten pach, keď sa odstraňuje z bytu všetok nábytok a nik tam nežije. A predsa sme na našom nezvyčajnom detskom ihrisku ponachádzali artefakty po bývalých majiteľoch, niekedy to boli zabudnuté

knihy, inokedy sklenené guľôčky, ktoré boli v našom veku nesmierne populárne. Naše „domy na hranie“ postupne mizli, ostal len ten pach, prach a špina... Dokončili sa Matušikove stavby – vyrástol Kyjev, Prior... Ich novota a veľkosť mi pripomenula detstvo na Trávnikoch. Keď sme sa do Ružinova v šesťdesiatom piatom nasťahovali, Narcisová ulica bola na konci mesta. Stavby sa mi ako dieťaťu zdali obrovské, bývali sme na 7. poschodí 9-poschodového domu, verejné priestory rozsiahle, čierne asfaltové chodníky nekonečné, žiadna zeleň, ale to som ešte nechápala, že mi chýba. Atmosféra ako z Felliniho filmu La Dolce

Môj vtedajší kontakt so Starým Mestom bol čas trávený v hudobnej škole na dnešnom Františkánskom námestí, bývalom Dibrovovom. Ako sedemročná som sa bála tmavých a špinavých uličiek okolo Michalskej, boli prázdne ako vtedy celé Staré Mesto. Verejný priestor nebol pre verejnosť. Neskôr, keď sme tade randili, mali sme v neskorších hodinách problém s príslušníkmi Verejnej bezpečnosti, ak sme so sebou nemali preukaz totožnosti. Ešte si spomínam na prechádzky v Starom Meste s rodičmi aj na to, ako sme sa raz išli celá rodina pozrieť, ako sa novopostavený Most SNP prehýbal pod

Kollárovo námestie 1974/75

Vita. Jediným detským ihriskom bolo nebezpečné stavenisko nejakých obrovských potrubných vedení pozdĺž budúcej Tomášikovej, lozili sme cez ne, domov sme prišli celí bieli. Alebo prašiak – to bola naša lavička, náš work out, naše miesto v sociálnej sieti... Áut ešte veľa nebolo, pamätám si na ten šok v auguste 1968, keď bola Ružinovská plná tankov, pomestili sa tam, akoby bola hlavná ulica sídliska na tento účel dimenzovaná.

množstvom nákladiakov, pretože sa robila zaťažkávacia skúška. Keď ho potom rozkývali pochodujúci vojaci, museli mu pridať podperu, ale to som vtedy ako dieťa ani nemohla tušiť... Zuckermanďl a Vydricu som nestihla spoznať, boli už z veľkej miery zbúrané.

Z Ružinova sme sa nakoniec do Starého Mesta odsťahovali... A s novostavbami na Kamennom ma v centre mesta ako dieťa pocitovo

Námestie SNP

Kamenné námestie

NOVOROČNÝ KONCERT

Za účasti vyše 220 hostí z radov diplomatického zboru a zástupcov rakúskeho kultúrneho života sa 30. januára 2019 vo viedenskom kostole Hofburgkapelle predstavil dievčenský spevácky zbor **Cambiar la Música**. Na úvod veľvyslanec zastupiteľského úradu SR v Rakúsku Peter Mišík pozdravil hostí a oficiálne uvítal nového riaditeľa Slovenského inštitútu vo Viedni.

Riaditeľ inštitútu Igor Skoček potom predstavil unikátny dievčenský súbor Cambiar la Música. Vznikol v roku 2009 a momentálne má 25 členiek prevažne z Pohronskej Polhory a Michalovej, ale aj z Brezna, Šumiaca, Topoľčianok a Dolných Plachtiniec. Venujú sa predovšetkým interpretácii zborovej tvorby od sakrálnnej, folklórnej a klasickej hudby cez spirituály až po muzikály a gospel. Na medzinárodnej súťaži Praga Cantat 2014 v Prahe, na ktorej sa zúčastnilo 24 zborov zo 16 krajín sveta, dievčatá dokázali, že patria medzi absolútnu špičku. Nielenže sa im podarilo získať zlato a nomináciu na Grand Prix v mládežníckej kategórii, ale vyhrali aj v kategórii folklór, odniesli si zvláštnu cenu poroty za interpretáciu ľudovej piesne, za vynikajúci dirigentský výkon a napokon sa stali aj absolútnym víťazom súťaže a získali pohár Grand Prix. Dirigentkou a umeleckou vedúcou zboru je Veronika Veverková.

Uvítací príhovor riaditeľa Slovenského inštitútu Igora Skočeka

Súbor si získal pozornosť nadšeného viedenského publika najmä dokonalými viachlasmami a originálnou choreografiou.

*Igor Skoček,
Slovenský inštitút vo Viedni*

Slávnostnú atmosféru koncertu znásobil historický interiér kaplnky

Igor Skoček - od 1. januára 2019 nový riaditeľ Slovenského inštitútu vo Viedni: Vyštudoval Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského, odbor geografia a kartografia. Venoval sa turizmu na Výskumnom ústave cestovného ruchu, je spoluautor knihy Slovensko – Prechádzky storočiami miest a mestečiek. Neskôr osem rokov pracoval ako zahraničnopolitický redaktor v Slovenskom rozhlasu, z toho tri roky viedol redakciu Medzinárodného života. Počas tohto obdobia precestoval celý svet, či už ako spravodajca oficiálnych zahraničných ciest našich ústavných činiteľov, ako zástupca Slovenského rozhlasu v rámci spolupráce stredoeurópskych rozhlasov „Alpen – Adria Magazin“ alebo ako dlhoročný člen jednej z pracovných skupín European Broadcasting Union. V roku 2001 nastúpil na Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky. Ako diplomat bol vyslaný na zastupiteľský úrad SR v Štokholme a neskôr na zastupiteľský úrad SR vo Viedni. V rokoch 2008 – 2010 a 2016 – 2018 zastával funkciu riaditeľa Tlačového odboru Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Zatažkávací skúška Mosta SNP

MIESTA

ten Ružinov dostihol. Zrazu iná mierka, veľkosť – do Starého Mesta prišiel vežiak hotela a o 20 metrov prevyšil Manderlák. Mojmým gymnáziom bola honosná historická školská budova na dnešnej Grösslingovej, dnes nádherná, zrekonštruovaná, cítim v nej vôňu detstva, cítim sa tam aj dnes doma...

Do školy som chodievala dvojakými cestami – peši alebo behom cez dnešnú Koziu a Námestie SNP. Okolo Piora cez Kamenné a Liga pasáž. To ale nebola moja obľúbená cesta. Na Námestí SNP v zime neľútostne prefukovalo a na Kamennom viseli na čudných stojanoch fotky komunistických pohľadárov... dospelá som. Pri spomienke na tieto priestory mi napadajú slová ako neútluné, neosobné a aj iné, ale tie tu písať nebudem. Oveľa radšej som chodila z Palisád trolejbusom až na Kollárko, ktoré som mala veľmi rada, voňali tam makové a lekvárové pirôžky a nefúkalo tam. Aj to zažilo neskôr svoje búranie, a tým zmizla jeho historická proporcia. Ďalej cez Mariánsku okolo výkladu Vojenskej knihy, kde som sa vždy musela zastaviť, a na terajšiu Špitálsku. A tu sa mi zase postavil do cesty socialistický alebo aký realizmus – moja cesta viedla okolo mohutných administratívnych budov s veľkými parkoviskami. Viac som bežala ako chodila, pomedzi autá, bez zelene a tieňa, v lete okolo rozpálených karosérií. Jednostranné torzo Rajskej ulice medzi ministerstvami a hotelom Kyjev ostalo dodnes neuchopeným fragmentom bývalej zástavby. A nie jediným v našom meste.

Také boli 70. roky nielen tu, moja generácia prežívala búranie hodnôt v priamom prenose. Takéto rozhodnutia boli poplatné dobe. Viacvrstvová hodnotová ujma – strata mesta, historickej stopy, génia loci, strata slobody, šikana komunizmu či socializmu s ľudskou tvárou. Nech sa tomu už hovorilo akokoľvek – cítili sme to ako ujmu... Vyrastali sme v meste plnom jaziev – fyzických i na duši. ■

Zdroje použitých fotografií:

https://sk.wikipedia.org/wiki/Most_SNP#/media/File:Novy_Most_d.JPG

<https://bratislava.dnes24.sk/galeria/ako-vznikal-most-snp-48870/fotografia-11?articleId=244680>

prezidentsky palac <https://imhd.sk>

Nový most

Ingrid Fux

EVA BAND

Keďže k fašiangovému obdobiu patrí dobrá hudba a nálada, Rakúsko-slovenský kultúrny spolok zaradil na štvrtkový večer 28. februára 2019 do svojho programu špeciálne vystúpenie dámskej hudobnej skupiny EVA BAND.

Účinkovanie čisto ženského hudobného zoskupenia bolo v našom spolku úspešnou novinkou a sympatickým symbolickým gestom pred blížiacim sa Medzinárodným dňom žien. Počas večera sme sa započúvali do ich širokospektrálneho „medzinárodného“ repertoáru od ľudových piesní cez evergreeny, staršie hity, country, známe zahraničné skladby až po súčasnú populárnu hudbu. No a o tom, že nálada bola veľmi dobrá a iskra medzi účinkujúcimi a publikom rýchlo preskočila, svedčí aj to, že len krátko po úvode sa jeden pár v sprievode príjemnej hudby pustil do tanca. Tanečnými kreáciami nás presvedčili, že rytmus a hudbu majú v krvi. Pri takejto dobrej nálade sa roztancovali nohy takmer celému publiku, čo samozrejme hudobníčky ešte viac podnietilo do rezkej muziky.

Ako nám prezradila kapelníčka, speváčka a hráčka na gitaru i klávesy v jednej osobe **Eva Hanzelyová**, aktuálne trojčlenná dámska hudobná skupina EVA Band vznikla na jeseň v roku 2006 v Bratislave. Tým sa jej sen o dámskej kapele začal premieňať na skutočnosť. Počas niekoľkoročného účinkovania získali skúsenosti v rôznych hudobných žánroch, o čom svedčí aj ich bohatý repertoár.

Mária Minichová, hráčka na gitaru, perkusie a tiež speváčka, sa nám zdôverila, že prostredníctvom hudby a spevu, ktoré majú blahodarný vplyv na psychiku každého človeka a neraz až zázračné liečivé účinky, sa na

Fotografie: Ingrid Fux

O príjemný večer sa postarali (zľava): Jana Bojtošová, Mária Minichová a Eva Hanzelyová

vystúpeniach snažia rozdávať nielen radosť a dobrú náladu, ale predovšetkým pozitívnu energiu, optimizmus a chuť do života.

Od temperamentnej hráčky na akordeón, mandolínu a ozembuch **Jany Bojtošovej** sme sa dozvedeli o účinkovaní skupiny v televíznom vysielaní STV so skvelými ohlasmí divákov nielen zo Slovenska, ale i zo zahraničia. Ich prvé, dlho očakávané CD-čko uzrelo svetlo sveta už koncom roku 2013 a odvtedy si skupina získala svoj fanklub a teší sa priazni a rastúcej popularite.

Milým hosťom večera bola sestra známeho slovenského hudobného skladateľa a akordeonistu Petra Hanzelyho – Dr. Beate Huschek, žijúca dlhé roky v Rakúsku. S hrdosťou nám rozprávala o svojom bratovi, ktorý skomponoval hudbu k mnohým hitom zo zlatého fondu slovenských evergreenov, napr. V slovenských dolinách či ďalšiu z jeho najznámejších pieseň Čardáš dvoch srdc, ktorú naspieval nezabudnuteľný Karol Duchoň. Táto pieseň reprezentovala Slovensko v roku 1975 na hudobnom festivale v Tokiu.

Členky skupiny sa okrem spevu a hudby dlhé roky venujú aj najrozšírejšiemu medzinárodnému plánovému jazyku esperantu a dokonca Mária Minichová je predsedníčka Esperantského klubu v Bratislave (prezidanto de bratislava Esperanto – klubo) a esperanto tiež vyučuje. Preto bolo veľmi sympatické, že pozvanie na koncert prijal aj predseda z partnerského Rakúskeho spolku esperantistov (Österreichischer Esperanto-Verband) DI Alfred Heiligenbrunner.

V takejto zaujímavej spoločnosti teda nebolo nič výnimočné vypočúť si neobvyklé pesničky spievané v esperante, ale i klasiku slovenskej populárnej hudby Čardáš dvoch srdc. Zaujímavý večer v príjemnej atmosfére, plný hudby a tanca na známe pesničky nám zanechal príjemný pocit na duši a pranie, aby bolo takýchto chvíľ viac. Úplne sme sa identifikovali s úsmevnou znelkou tohto hudobného zoskupenia „Mám 18 rokov za sebou (aj trvania kapely), ale celý život pred sebou...“ ■

NA KORČULIACH

Zašportovať si prišiel aj riaditeľ SI Igor Skoček (vľavo)

Naši krajanovia z Rakúska sa opäť stretli na komunitnej športovej akcii organizovanej Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom vo Viedni. Keďže pohyb lieči a je vždy skvelou možnosťou, ako nájsť nových priateľov, zišli sme sa v dobrej nálade na ľade pred Viedenskou radnicou. Podľa organizačných pokynov Slavomíry Vančovej sme sa krajanovia zo Slovenska a Čiech našli na určenom mieste v okolí radnice. Počasie nám prialo, nebolo treba hľadať závetrie ani vyfahovať kapucne.

Bolo milé spoznať nových ľudí, stretnúť starých známych a pri pohybe sa vzájomne podeliť o svoje životné postrehy, zážitky a skúsenosti. Aj keď hudba pred radnicou hrala v rezkom tanečnom rytme a sem-tam nám pridala

Po športovom výkone dobre padol dúšok vareného vína

na rýchlosti, celkovo sme naše kĺzavé pohyby v zákrutách zvládali bezpečne a s istotou. Výsledkom bolo korčuľovanie bez pádu! Po vybláznení sa na ľade sme spoločne zašli do Tirolskej drevenice v areáli klziska, kde sme pri šálke vareného vína pokračovali v debatach.

Akcia sa páčila všetkým zúčastneným, každý z nás odchádzal s úsmevom na tvári a dobrým pocitom, že urobil niečo pre svoje telo a najmä spoločenský život. Bolo by fajn v tomto trende pokračovať a stretnúť sa opäť v blízkom období pri nejakom ďalšom športovom podujatí. ■

Tomáš Kurina

JOGA PRE TEBA V NAŠOM SPOLKU

Určite to poznáte: ľudská myseľ sa celý deň zaoberá plánovaním, spomínaním, snívaním, filozofovaním, pozornosť preskakuje z jednej témy na druhú. Joga ako systém fyzických a mentálnych cvičení ponúka návod, ako tieto pohyby na chvíľu spomaliť, utíšiť. Okrem toho telesné pozície (ásany) prispievajú k budovaniu sily a ohybnosti, zlepšuje sa pohyblivosť kĺbov, upravuje sa trávenie, zvyšuje sa mentálna činnosť, koncentrácia a kreativita. A predovšetkým človek lepšie vníma seba samého, svoje pocity, potreby, ako sa hovorí, dochádza k spojeniu tela, mysle a duše.

Na Joge pre teba cvičíme jemnejšiu formu hatha jogy s dôrazom na správne vykonanie pozície s ohľadom na fyzické možnosti a potreby jednotlivca. Hodiny jogy začíname spoločným

spievaním mantry OM, čím akoby prepneme svoje vedomie a preniesieme svoju pozornosť od každodenných starostí a radostí na prítomných okamih, na svoje telo a myseľ.

Po krátkej meditácii a dychových cvičeniach (pranayama) rozohrievame telo dynamickými cvičeniami v ľahu alebo sede či variáciou pozdravu slnku. Jednotlivé ásany spája téma hodiny, napríklad predklony, rovnovážne pozície, vruty. Dynamickejšie cviky vyvažujú polohy z yin jogy, pri ktorej sa v pozícii zostáva dlhšie (3 – 8 minút). Spojujivé tkanivá a fascie tak majú dostatok času na natiahnutie a uvoľnenie. Aj keď tento štýl jogy možno nie je náročný z fyzickej stránky, myseľ dostáva zabráť. Len čo si uvedomíme, že myšlienky utekajú kade-tade, zameriame sa na pozorovanie dychu, myseľ

sa upokojí a dochádza k hlbokému uvoľneniu a vnútornej harmónii. Hodiny sú ukončené relaxáciou v ľahu. Energia vzniknutá počas cvičenia sa tak môže rozprúdiť do celého tela, čím sa rozvinie pozitívny účinok jogy na celý organizmus.

Joga a jej techniky sú také rozmanité, že je naozaj pre každého, kto cvičiť chce. Či už je dôvodom na cvičenie bolesť chrbta, snaha o zvýšenie ohybnosti, záujem o meditáciu alebo dychové techniky, preto sú vítaní všetci, aj úplní začiatčníci. Cvičíme každý utorok od 18.45 do 20.15 hod. v priestoroch spolku na Otto-Bauer-Gasse. Namasté.

Zuzana Sleuwyter

Prečo cvičím jogu?

Joga mi dáva fantastický pocit uvoľnenia a pohody! Po každom cvičení sa cítim ako znovuzrodený, ľahký ako pierko, lepšia pohyblivosť, dokážem sa rýchlo sústrediť – je to dokonalý relax tela aj duše, také nepotrebné „slow-down“ v tejto uponáhľanej dobe. Človek pri cvičení zabudne na každodenný stres a starosti, sústredí sa len na seba a ešte k tomu si výborne ponahájuje všetky šlachy, cievy a svaly. Vrelo odporúčam všetkým, najmä tým, ktorí pri práci jednostranne zatažujú len niektoré svalové skupiny. Stačí len málo: prekonať svoju lenivosť, opustiť pohodlnú „komfortnú zónu“... Každý začiatok je ťažký, ale po úvodných „namáhavých“ hodinách sa vďaka našej skvelej cvičiteľke Zuzane zakaždým teším na ďalšie cvičenie. (Nikita M.)

O hodinách jogy som sa dozvedela z internetu. Vždy sa veľmi teším na cvičenie jogy, kde si oddychnem, vypnem a dobijem baterky. Je to čas vyhradený iba pre mňa. (Iveta E.K.)

Pod vedením cvičiteľky Zuzany (druhá sprava) si cvičenci dobíjajú energiu

Milé detičky, milé sovičky,

pri potulkách po krásnom Slovensku človek vždy zažije kopec prekvapení a spozná vždy niečo nové, krásne, obdivuhodné. Keď som pred rokom hľadala novú lokalitu na jarný tábor SOVA, objavila som Antonstál, krásny polovnícky zámoček pri Nemšovej.

Čím ma upútal?

Svojím nekonečným tichom a množstvom veľahovoriacich drevených sôch. Orlie a sovie lavičky, lavičky v tvare dubových listov a žaludov, včelie úle s ľudskou tvárou a iné zaujímavosti ponúka tento kaštieľ v Bielych Karpatoch. Na jednej z drevených stoličiek v parku pred kaštieľom čítam vyrytý nápis:

Budme aspoň na chvíľku ako stromy... Zakorenení láskou v zemi, vzpriamení a fahajúci sa k nebu. A náručie majme otvorené pre všetko krásne a nové, čo prichádza.

Život bez stromov, lesa, parku? To si vôbec neviem predstaviť. Les je pre nás darcom kyslíka. A najviac ho vyprodukuje poobede okolo 15. hodiny. Predstavte si, že napríklad taký sto rokov starý buk s výškou 25 metrov a priemerom koruny 15 m vyprodukuje za hodinu 1,7 kg kyslíka, čím zabezpečí spotrebu kyslíka pre troch ľudí na jeden celý deň. Kým mestský vzduch obsahuje v lete 36 000 choroboplodných baktérií v 1 m³ vzduchu, v lese sa vyskytuje v tom istom objeme len 500 baktérií. A prečo sa v mestách vysádzajú lipy, brezy, bresty a borovice? Tieto stromy majú výrazné protibakteriálne účinky. Tak, milé detičky, prelistujte ešte detskú stránku dokonca a vybehnite von do jarnej prírody! Do parku, do lesa, na lúku! A nezabudnite zhlboka dýchať! Krásne snečné jarné dni vám želá

vaša Ela

SOVY sa nikto báť nemusí

Raz v sobotu okolo obeda som si v električke vypočula náhodný rozhovor mladej rodinky. Malé dievčatko sa zhováralo dvojazyčne so svojim ockom. Ich témou bolo vyučovanie slovenčiny v spolku SOVA na Otto Bauer Gasse. Otecko sa spýtal po slovensky: „A prečo na kurze plakal ten malý chlapec?“ Dievčatko odpovedalo: „Vieš, mal strach. Er hatte Angst.“ A ocko: „To asi preto, že tam bol po prvýkrát. Nabudúce už nebude mať strach.“ Dievčatko bez zaváhania potvrdilo: „Ja, Papa, bestimmt. Das glaube ich auch.“

Pravdupovediac, nočná sova človeku svojím hlasným hú-hú vie poriadne nahnať strach.

Ale tá naša, spolková SOVA nestraší malé detičky ani v noci, ani cez deň.

Hoci musím sa priznať, že na januárovom maškarnom bále v spolku mi nebolo všetko jedno, keď som tam videla toooooľko pirátov, zbojníkov a čarodejníč.

Myslím, že mi väčšina tých, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na akciách spolku SOVA, dá za pravdu, že u nás nestraší a naozaj sa netreba báť. Niekedy je tam síce trocha dusno – keď sa píšú diktáty zo slovenčiny. Inokedy priam hrôzostrašne – keď sa na vás počas divadelného predstavenia vyrútia jednookí piráti, a dakedy dokonca aj plačlivo – keď sa pochováva basa.

Ale väčšinou sa tam všetci cítia výborne, veselo a príjemne. Deti i dospelí. O výbornú náladu, veselú zábavu i poučenie sa vzorne stará náš skúsený tím mamičiek, učiteliek, hercov a herečiek.

V poslednom čase si vychutnávame akcie SOVY doslova a dopísmena. Zásľuhu na tom má vynikajúca cukrárka Mirka Mikasová, ktorá nevynechá žiadnu akciu SOVY a vždy nás prekvapí nejakou vlastnoručne vyrobenou originálnou sladkou pochúľkou. A že sa na našich akciách nikto nestrachuje, nenudí alebo nenúti do zábavy, potvrdzujú aj nasledovné príspevky od Tane Kaya-Dzijačkovej, ktorá sa v spolku SOVA cíti ako doma.

Pirátska školička

Asi sa opakujem, keď začnem svoj príspevok známou vetou: Je koniec januára a my máme za sebou ďalšie krásne nedeľné popoludnie v spolku SOVA. Ako vždy nám bolo v spolku spolu krásne.

Už názov Základná škola, Pirátska ulica číslo 2 prezrádzal, že bude bojovo, špinavo, možno aj

Z Pirátskej školičky

trocha drzejšie či neslušnejšie, jednoducho pirátsky. Divadelné predstavenie Pirátska školička sa začalo zahúkaním vodnej trúby a publikum stíchlo. Zjavili sa dve pirátky: Sisi, slušná, krásna, ružová s opicou Elvírou, a Katka, tiež krásna, ale neslušná, svojská, lenivá, s papagájom s jednou nohou. Všetko stíchlo a napäto očakávalo, čo sa bude diať. Napokon to hrobové ticho prerušil prísny hlas Piratela – učiteľa-ničiteľa. Všetci sme boli veľmi zvedaví, akou úlohou sa začnú pirátske skúšky, ktoré museli pirátky Sisi a Katka zvládnuť, aby dostali svoje pirátske vysvedčenie. Skúšky boli tri: pirátska hymna, boj zblízka a parkovanie.

Deti sa snažili, pomáhali vo všetkých silách Katke aj Sisi, ale nebolo to vždy jednoduché. Možno si to predstavujete veľmi ľahko, ale zakotviť takú pirátsku loď v prístave, to nie je žiadna sranda. Ale pirátsku hymnu, tú sa naučili všetci! No a bojový pokrik „Hurá KASIA!“, ten deti kričali s najväčšou pasiou. Mimochodom, KASIA je slovo zložené z troch mien predstaviteľiek: Katka + Silvia + Kika a je to aj názov divadla, ktoré otvorilo maškarný bál v spolku SOVA a všetkých fašiangovo naladilo.

Pirátky napokon vysvedčenie dostali a dostali ho aj deti. Veľkým potleskom, spoločnou fotkou, objímaním sa a stískaním sme sa rozlúčili s herečkami a hneď sme sa pustili do fašiangovej zábavy.

Masky boli tohto roku výnimočne krásne a plné fantázie. Aj niektoré mamičky oprášili svoje maškarné kostýmy, takže sme ich takmer nespoznali. No a keď potom zaznela hudba, ktorú

Aj medzi maskami sa našli piráti...

Pani učiteľky sa zmenili na nepoznanie

poznáme my, mamičky, ešte z našich školských čias, parket bol horúúúúúúúú.

Výskot, smiech, šantenie, súťaženie, maškrtenie... Aj to sa nieslo v pirátskom duchu. Fantasticky vyzdobená obrovská torta v tvare pirátskej truhly, ktorú vyčarovala naša spolková cukrárka Mirka, zmizla bez stopy ako šibnutím prúťka. Tancovali a zabávali sme sa až do neskorého večera.

Deti odchádzali zo spolkú šťastné, unavené a možno aj sklamané, že je už koniec. Ale fašiangové obdobie sa ešte neskončilo a my sa tešíme na ďalšie nedeľné stretnutie v spolku – na Fašiangové veselie.

Stala som sa už takou malou súčasťou našich spolkárskeho víkendov a veľa vecí sa usilujem vnímať deťskými očami, spolu s nimi ich prežívať, rozprávať a smiať sa, zlostiť sa a plakať, ale hlavne pochopiť, prečo sa deti tak na naše spoločné soboty, nedele, výlety, akcie, naše spoločné slovenské chvíle tak veľmi tešia.

Lebo je tam vždy veeeeelká zábava a niiiiikdy žiadna nuda!

Fašiangové veselie

„Ty nevieš, čo je to pochovávanie basy?“ Prekvapene na mňa pozerali Linda a Ela z folklórneho súboru Vinica. No, nevedela som, a to som východniarka a s folklórom som vyrastala.

Fašiangy, Turíce, Veľká noc príde, kto nemá kozúška, zima mu bude..., k tomu nádherný zvuk

basu ponúka ďalšie nedeľňajšie popoludnie v spolku SOVA, tentoraz s deťským folklórnym súborom Rozmarín a folklórnou skupinou Vinica. Na Slovensku je folklór samozrejmosťou, v každej dedine uchováva tradície, sú každodenným chlebom i soľou väčšiny Slovákov. Tu vo Viedni je folklór skôr vzácnym skvostom.

K Rozmarínu mám trošku osobný vzťah. Moja dnes 8-ročná dcéra Júlia v súbore tancuje už od štyroch rokov. Malí a veľkí s nadšením a disciplínou, aj keď sa im niekedy veľmi nechce, každú stredu poctivo trénujú a výsledky sme mohli vidieť v predposlednú fašiangovú nedeľu v spolku SOVA. Predviedli nám krásny program, krásne kroje, krásne tance: karičku, vareškový tanec, šarišskú polku, šijeme vrecia...

Potom na pódium prišiel sympatický muzikant so svojim hudobným pokladom – basou a s ním aj súbor Vinica. Aj oni nám krásne zahrali a zapievali. No onedlho sme museli basu pochovať, ako je to zvykom na konci fašiangového obdobia na Slovensku. Vtedy nastal plač, horekovanie, dokonca prišiel aj kňaz, aby dal úbohej base posledné pomazanie. Defúrence mali plakať, veď to bol vlastne pohreb chuderyky basy. Ale decká sa len chichúňali a vyškierali od smiechu.

Tak som sa teda dozvedela zmysel pochovávanie basy. Začína sa ním veľký pôst. Vtedy odzvoní bláznivému vyčítaniu, tancovaniu, veselieniu sa, je koniec spevu, vystrájaníu aj maškrteniu.

V ten nedeľný podvečer sme si aj napriek pochovanej base všetci v spolku zatancovali, zaspievali aj zamaškrtili. Plné tácky fašiangových šišiek zmizli ako gáfor. A tanečníkom a maškrtníkom sa ako vždy – zase nechcelo ísť domov...

Táňa Kaya-Dzijeková

Bláznivé fašiangové obdobie je za nami a teraz sa treba zase sústrediť na školu a prácu. Áno, milé detičky, treba sa zdokonaľiť v slovenčine, v matematike aj zemepise. A ja vám prezradím jeden trik, ako sa to dá zvládnuť veľmi rýchlo a ľahučko. Ide to dokonca aj počas prázdnin a spoločne s vašimi kamarátmi. Že je to prvoaprílový žart? Nie, nie, nie je to ani žart, ani omyl. Spýtajte sa tých, ktorí s nami zažili krásne jarne dni vo veľkonočnom tábore v Tatrách alebo v Piesočnej. Jeden týždeň na Slovensku v spoločnosti vašich rovesníkov robí zázraky. A verte mi, budete bez jedinej chybičky počítať dni, hodiny a minútky, ktoré v tábore na Slovensku ešte môžete stráviť. Budete prstom na mape sledovať, do ktorých kútov Slovenska ste

Predveľkonočné výtvy na hodine slovenčiny

sa počas tábora na Slovensku zatúlali. Dozviete sa tajuplné príbehy slovenských hradov a zámkov a naučíte sa kooopeť slovenských ľudových pesničiek. Tak už som vás presvedčila, však?

Neváhajte príliš dlho, lebo jarný tábor SOVA sa začína už v pondelok 15. apríla.

Predtým sa ale určite stretne na nedeľných divadelných popoludniach, napríklad poslednú marcovú nedeľu spolu s divadlom Neline z Modry. Pani Nelka Dušová sa v svojej bábkarskej tvorbe inšpiruje tradíciou ľudového a jarmočného divadla a slovenskými ľudovými pesničkami. V jej novej bábkovej rozprávke Stolček, prestri sa! nájdeme veľa lásky, radosti, krásnych pesničiek a nezaobídeme sa ani bez kúzelných darov a zaklínadiel. Nenechajte si ujsť túto príležitosť, lebo aj náš spolkový stolček bude bohato prestretý.

Koncom apríla zaskočí do Viedne na krátku návštevu Zajko Lajko a myjavské divadlo Žihadlo. Bude to určite veselá návšteva poznačená záhoročným humorom.

A poznáte Festík, najzábavnejší deťský festival pre deti? Aj ten už máme koncom mája fixne poznačený v spolkovom kalendári. Takisto ako aj spolkový výlet do Modry, kde nazrieme do zákuľisia najväčších remeselných dielní s najstaršou tradíciou na Slovensku a vyskúšame si točenie hrnčiarkeho kruhu, glazovanie, maľovanie a vyrobíme si vlastné hrnčiarke výrobky. Tejto ponuke určite neodoláte, keď vám prezradím, že cestou z Modry sa zastavíme aj na termálnom kúpalisku Aquapark Senec.

Áno, tých zaujímavých akcií SOVA máme naozaj dosť a paleta je skutočne pestrá.

Potešíme sa, keď si z našej bohatej ponuky niečo pekné vyberiete.

Elena Mandik

Pochovávanie basy s členmi folklórnych súborov Rozmarín a Vinica

V tvorivom nasadení

Milí priatelia,

farebné kvietky sa nám snažia darovať voňavý úsmev. Kolkí z nás si ich v zhone ani nevšimnúť? Tešme sa z krásy vókol seba. Netreba na to veľa. Vymeňme „óffis“ za krátku prechádzku a cíťme sa ako turisti obdivujúci starú architektúru. Fotografujme očami a uložme si slnečné dni do našich myslí. „Hore kvietky krásne, hore, už je vesna v našom dvore!“ Aj v našom dvore je už vesna. Všimli ste si ju? Vôňa gaštanových kvetov, zelené lúky, a to priamo v campuse. S pozdravom.

Vaša Viera

Na potulkách v Modre

Štúrov sekretár

Na výlete do Bratislavy

Ako vyzerá hlavné mesto Slovenska?

Aké sú tam pamiatky?

Ktoré slovenské jedlo je tradičné?

Tieto a veľa iných otázok sme si kládli, než sme vyrazili začiatkom februára na exkurziu do našej nádhерnej krajiny. Prvý deň sme navštívili Prírodovedné múzeum v Bratislave. Na jednom poschodí sme si tam pozreli výstavu slávneho slovenského fotografa Karola Plicku, ktorý zviditeľnil celú krajinu. Vďaka týmto fotografiám sme spoznali nádhерné miesta a budovy našej krajiny a dostali aj nové nápady a inšpirácie na ďalšie exkurzie alebo dovolenky.

V pondelok, druhý deň našej výletnej série, sme navštívili opäť hlavné mesto, ale tentoraz sme sa vybrali pešo na Slavín. Je to vojenský cintorín a pamätník, ktorý sa nachádza na kopci nad Bratislavou, a bol postavený pre padlých vojakov Červenej armády počas oslobodzujúcich bojov Slovenska. Po zostupe každý účastník mohol ochutnať tradičné jedlá slovenskej kuchyne ako bryndzové halušky, bryndzové pirohy, ale aj Kofolu. Všetkým výletníkom obed výborne chutil. Po prestávke sme si užili ešte pekné počasie na Starom moste a pozorovali tok Dunaja. Bratislavský hrad

je jedna z najatraktívnejších pri návšteve hlavného mesta. Z toho dôvodu sme ho ani my nevynechali a vyvezli sa historickým vozidlom "Prešporáčik" do areálu hradu. Predtým každý z nás dostal slúchadlá, aby sme si mohli počas jazdy cez Staré Mesto privlastniť alebo doplniť pár základných informácií o vzniku Slovenskej republiky, historických budovách, ale aj o významných osobnostiach, ktoré žili a pôsobili v Bratislave.

Náš štvrtý a, žiaľ, aj posledný výlet nás priviedol do miest Pezinok a Modra, ktoré sa nachádzajú iba málo kilometrov od Bratislavy. Modra je známa vďaka slávnemu kodifikátorovi spisovnej slovenčiny Ľudovítovi Štúrovi, ktorý tam pôsobil a napokon aj zomrel. Pri týchto exkurziách sme sa veľmi veľa toho naučili o kultúre, reči, známych osobnostiach, ale aj turistických atrakciách a pamiatkach. Okrem toho sme spoznali a aj sa skamarátili s ďalšími milovníkmi našej krajiny a kultúry, ktorí študujú na odbore slavistiky vo Viedni. Veľká vďaka patrí našim profesorom za vynikajúcu organizáciu výletov a za pestrý a aj veľmi zaujímavý výklad informácií, detailov a faktov. Tešíme sa na ďalšie fantastické exkurzie a na ďalšie tajomstvá našej malej veľkej krajiny. ■

Thomas Wolf

Exkursion nach Pezinok und Modra

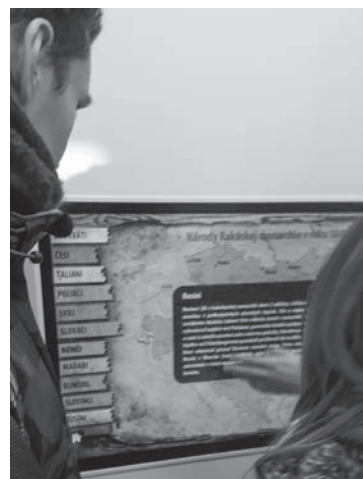
Bereits während der Fahrt nach Pezinok vermittelte uns die Landschaft einen ersten Eindruck zum Thema „Weinbau“. Man fand Weingärten vor, die sich direkt neben den Wohnhäusern erstreckten. Sofort war zu erkennen, welchen Stellenwert der Wein in dieser Region hat. In Pezinok angekommen unternahmen wir einen kleinen Stadtrundgang und lernten so die Stadt ein bisschen näher kennen. Danach aßen wir im „Reštaurácia Lalia“ zu Mittag, einem besonders gemütlichen und urigen Restaurant, das sowohl heimische Speisen wie Bryndzové halušky als auch international bekannte und beliebte Gerichte wie Pizza und Pasta auf der Speisekarte hat. Im Anschluss setzten wir unseren Weg zum „Malokarpatské múzeum“ fort. Dort konnten wir die Ausstellungen „Weinerzählung“ und „Geschichte von Weinbau und Weinkultur unter den Kleinen Karpaten“ besuchen. Uns wurde die größte Sammlung von Weinpressen in Zentraleuropa vorgestellt und wir konnten interessante Informationen rund um den Weinbau und die Weinkultur in dieser Region erfahren. Durch interaktive Elemente, wie Rausch-Simulatoren und Aromabar, begaben wir uns auf eine faszinierende Entdeckungsreise durch zwei Jahrtausende von Weinreben-Anbau. Um den Besuch dieser Ausstellungen abzurunden, durfte zum Schluss auch eine Kostprobe des lokalen Qualitätsweines nicht fehlen.

Unser nächstes Exkursionsziel war die angrenzende Stadt Modra, die wir nach einer kurzen Busfahrt erreichten. Auffallend dabei war, dass vor allem Busse als Transportmittel von der Bevölkerung nach wie vor gerne und oft in Anspruch genommen werden. In Modra angekommen statteten wir dem Museum von Ľudovít Štúr einen Besuch ab. Da Ľudovít Štúr einen Großteil seines Lebens sowie seine letzten Lebensjahre in diesem Haus verbrachte, hatte das Museum eine umso authentischere Wirkung. Wir hatten die Möglichkeit, einen detaillierten Überblick über das Leben und die Tätigkeit von Ľudovít Štúr zu erhalten, denn die Ausstellung beinhaltete nicht nur persönliche Gegenstände, sondern auch schriftliche Dokumente. Besonders imponierend war das Gedenkzimmer, welches an die letzten Wochen seines Lebens und die Umstände seines tragischen Todes erinnert. Durch die zahlreichen Originalbestandteile des Museums fühlte man sich gleich nach dem Betreten der Räumlichkeiten in die Zeit des 19. Jahrhunderts zurückversetzt. ■

Viktoria Nitsch,
študentka slavistiky, zatiaľ iba absolventka
základov slovenčiny

V Múzeu Ľudovíta Štúra v Modre

Interaktívna časť expozície

0 letných hodinách slovenčiny

Studia Academica Slovaca je letná škola slovenského jazyka a kultúry a ponúka študentom z celého sveta široký trojtýždňový program. V lete v roku 2018, keď sme sa jej zúčastnili, bol to už 54. ročník SAS. Všetkým účastníkom program poskytol pohľad na Slovensko z rôznych uhlov, najmä na jeho kultúru a jazyk. Bola to výborná príležitosť spoznať nielen Slovensko, ale aj študentov z celého sveta. Zuzana Hargašová, hosťujúca lektorka na Viedenskej univerzite, spomenula letnú školu po prvýkrát v rámci jednej prednášky počas tradičných Slovenských dní, ktoré sa každoročne konajú na Inštitúte slavistiky tejto univerzity. Ona sama sa v minulosti podieľala na organizácii letnej školy Studia Academica Slovaca. Po krátkej prednáške v jazykovom kurze na univerzite sme sa rozhodli, že sa chceme zúčastniť na SASe cez letné prázdniny v roku 2018. Hlavným dôvodom bolo pre nás vylepšiť si jazykové znalosti a dosiahnuť vyšší stupeň. Sme radi, že sme sa tak rozhodli a cez Studia Academica Slovaca sme si osvojili nové zručnosti.

a slovenčine. Často sme mali večery, kde sme spolu tancovali, spievali a zabávali sa. Spievali sme samozrejme slovenské, ale tiež poľské, ruské, anglické piesne, ale aj piesne z iných krajín. A medzitým sme aj pili. Pivo, borovičku, Tatranský čaj, všetko sme pili, ako v slovenskej národnej piesni „Ešte si ja pohár vína vypijem“.

Tešilo nás, že sme sa stretli so študentmi z toľkých rôznych krajín, lebo nás zaujímajú iné kultúry. Koľko národností na SASe vážne bolo, sme si všimli, až keď sme sa všetci pozdravili cez mikrofón v našom vlastnom jazyku. Tím na SASe, profesori, asistenti a organizátori, sa vždy snažili o príjemnú atmosféru medzi účastníkmi. Veľmi milá akcia bola napríklad, keď každý študent priniesol tradičné jedlo z jeho krajiny, aby ho ostatní mohli ochutnať. Bolo tam 151 žiakov z 33 krajín! Ten intenzívny kontakt nám umožnil spoznať ľudí, ktorých by sme inak nestreli. Mali sme aj večery s programom, do ktorého sme sa zapojili, napríklad sme sa naučili tancovať tradičné slovenské tance. Hudobná skupina hrala len pre nás niekoľko populárnych piesní a niektoré sme mohli už spievať aj my. Tradičné jedlo a výborní slovenskí umelci sprevádzali náš večer. Ten čas zanechal trvalý dojem. Vďaka tejto srdečnosti boli tri týždne na SASe nielen prospešné, ale aj nezabudnuteľné.

Trojdnňová exkurzia, počas ktorej sme cestovali cez celé Slovensko rozdelení do skupín, je jednou z tradícií na SASe. Každá skupina mala svoju vlastnú trasu zostavenú tak, aby študenti videli veľa hradov a zámkov, napríklad Nitriansky hrad, navštívili sme aj obec Čičmany, ktorá má veľa milo pomaľovaných domčekov. Na inej trase žiaci navštívili aj Svätý Anton, Vysoké Tatry a Bojnice. Zastavili sme sa aj vo väčších slovenských mestách ako Banská Bystrica. V Banskej Štiavnici sme navštívili aj prvú technickú školu na svete, ktorú založila Mária Terézia v roku 1763. Ku koncu letnej školy sme si mohli vybrať z rôznych workshopov (tvorivých dielní), napríklad spev, tanec či fotografovanie, každý trval viacero dní. Na divadelnom workshope sa pracovalo s básňami, ktoré žiaci chceli predstaviť iným spôsobom. Každý workshop bol ukončený prezentáciou. Na prezentácii mohol každý vidieť, čo robili ostatní.

Letná škola SAS bola pre nás unikátna možnosť zblížiť sa so slovenskou kultúrou a taktiež s ľuďmi zo Slovenska. Cez SAS sme spoznali veľa kamarátov z iných krajín, od Ameriky po Áziu, zlepšili sme si svoju slovenčinu a sme vďační za čas strávený na SASe. ■

Filip Stefanovic a Christina Teuffl

Fotografie: Viera Wambach

Letná škola na jednom z výletov

Denný program na SASe bol trochu namáhavý, ale prínosný. Od rána do večera sme museli hovoriť po slovensky. Raňajky boli na internáte od siedmej a potom sa nám začínalo vyučovanie. Kurz slovenčiny bol zaujímavý a aj učiteľka bola milá. Výborné bolo, že sme nemali len kurz jazyka, ale ešte k tomu aj kultúrny program. Každý deň bola nejaká malá exkurzia po Bratislave, alebo sme išli do rôznych múzeí, mali sme prednášky z kultúry, alebo sme pozerali nejaké filmy. Kvôli dlhému programu sme sa rýchlo naučili veľa nových vecí o Slovensku

Na Bratislavskom hrade

Očarujúca slovenská príroda

Elli Burg

Poesie der Liebe / Poézia lásky

Ich liebe Dich so meine Liebe

Ich liebe Dich so meine Liebe

*Tag für Tag
und Nacht für Nacht,
nichts zerstört
den Willenszauber,
niemand reicht mir jetzt die Hand.
Ich will Dich lieben,
ich will Dich halten,
in den Armen,
Dir die Welt zu schenken
will ich auch,
Dich erheben zu den Sternen,
nach nichts fragen,
für was denn auch?*

*Ich liebe Dich so meine Liebe,
mein Herz hältst Du nun ganz allein,
willst Du es nicht mehr,
wirf es zu Boden,
und es zerfällt tausend Mal.
Und die Stücke aus dem Herzen
fliegen hoch,
erhoben durch den Liebeswind,
weggetragen,
zerteilt in Weiten,
um die Venus rundherum,
entsteht nun ein neues – Sternbild.*

Milujem ťa, láska moja

*Milujem ťa, láska moja,
deň čo deň
a noc čo noc,
nič nezničí
to čaro chcenia,
nik nepríde mi na pomoc.
Chcem ťa líbiť,
chcem ťa držať,
v náručí
a svet ti dať,
vzdvihnúť ťa priamo k hviezdám
a už sa na nič nepýtať.*

*Milujem ťa, láska moja,
srdce moje držíš ty,
ak ho nechceš,
zhoď ho dole,
rozbije sa na kúsky.
A tie kúsky vzlietnu vhor,
víchor lásky
odnesie ich,
rozfúka ich,
spraví z lásky
hviezdny obraz,
pri Venuši navôkol.*

Ingrid Žalneva

KRAJANSKÉ MÉDIÁ VO SVETE

S PhDr. Pavlom Holeštiakom, PhD., členom Rady pre vysielanie a retransmisiu v Bratislave, som sa stretla v októbri minulého roka v obci Nová Belá, kde naši krajanovia žijúci v Poľsku oslavovali 60. výročie periodického vydávania krajského časopisu Život. Zaujala ma jeho publikácia Slovenské médiá vo svete z roku 2002, preto som mu položila niekoľko otázok.

Foto: Archív P. Holeštiaka

Na pracovnom stretnutí v Kulpíne (zľava): predseda Slovákov vo svete Vladimír Skalský, Janka a Pavol Holeštiakovci, vydavateľ Vlado Valentík a akademický maliar Pavol Čáni zo Srbska

Prakticky tretina nášho národa dosiaľ žije v zahraničí, hoci dnes ťažko určí ich počet na základe pôvodu, materinského jazyka, oficiálne uvádzanej národnosti či slovenského povedomia. Už v roku 1993 som zaviedol v časopise Slovač, ktorý som v tej dobe s nadšením redigoval, rubriku Slováci v zahraničí. V nej som sa usiloval zmapovať dosiaľ biele miesta v histórii i súčasnosti krajského života. Pre mňa je to nemalá výzva pomôcť našim krajanom doma i vo svete.

Kanadský Slováč. Ich vydavateľmi sú spolkové, fraternalistické slovenské organizácie, ktoré prispeli viac ráz k integrite Slovenska v minulom storočí. Spomeňme Slovenskú ligu v Amerike, Prvú slovenskú katolícku Jednotu či Kanadskú slovenskú ligu. V každom prípade slovenské slovo vo svete žije, a to je dobre.

V čom podľa vás spočíva význam krajských periodík?

Ide o viacvrstvovú otázku. Vo svojej monografii som ich význam zhrnul nasledovne: „Poslaním krajskej tlače je predovšetkým informovať a povznášať na duchu členov komunity, ktorí žili vo viacerých prípadoch roztrúsení po celej krajine svojho nového pôsobiska... periodiká plnili svoju funkciu pri uchovaní národnej identity... tlač v nejednom prípade vychovala a významnou mierou obohacovala slovenskú literatúru, umenie či duchovný život.“ Okrem toho sa viaceré krajské periodiká významne pričinili o dnešnú samostatnú, demokratickú Slovenskú republiku. Nazdávam sa, že krajská tlač i dnes zohráva túto kľúčovú rolu v živote diaspory.

Odkaz pre tvorcov a čitateľov Pohľadov?

Pohľady patria skutočne k našim mimoriadne kvalitným krajským časopisom. Ako som vo svojej prednáške v Poľsku uviedol, je chvályhodné, že majú ambíciu osloviť do značnej miery mladú generáciu. Navyše drvivú väčšinu obsahu tvoria pôvodné autorské žurnalistické príspevky priamo od krajanov žijúcich v Rakúsku z ich reálneho života s dôrazom na kultúru a umenie. Grafická tvár hovorí jasnou rečou o profesionalite. Želám redakčnému tímu veľa zdravia, elánu a tvorivej invencie pre prospech Slovákov v celom Rakúsku. ■

Môžete nám priblížiť, akú tlač vydávajú naši krajanovia vo svete?

Periodiká vychádzajú stále relatívne nadostač. Nemôžem tu vymenovať všetky, takže aspoň telegraficky: kým jasnou jednotkou v Rakúsku sú kvalitné Pohľady, v Česku sú to Slovenské dotyky s vysokým nákladom, v Poľsku jediný a jedinečný Život a v Maďarsku obľúbený týždenník (jeden z mála) Ludové noviny. V Chorvátsku vydávajú Slováci Prameň, ktorý sa posunul dopredu svojou grafickou i polygrafickou úrovňou. V Rumunsku pozoruhodné Naše snahy, v Srbsku sa toho dodnes „hemží“ medzi periodikami stále veľa. Kvalita tu ide ruka v ruke s kvantitou. Jednotkou zostáva týždenník Hlas ľudu. Vo Švajčiarsku vychádzajú síce graficky skromnejšie, ale obsahovo bohaté a vlastenecky precitene Slovenské zvesti. Vo Francúzsku stojí za spomenutie Život – La Vie, ktorý vydáva Slovenská katolícka misia v Paríži. Do rodiny duchovných časopisov, presahujúcich však svojím obsahom aj iné aspekty, zaraďujeme Krajský pozdrav, ktorý dlhoročne vydáva Slovenská katolícka misia v Mníchove. Samostatnou kapitolou môžu byť periodiká v USA, kde hodno spomenúť časopis Slováč v Amerike či Jednota. V Kanade ide o tradične silný, populárny dvojtyždenník

Pohľady s ďalšími periodikami na titulnej strane zborníka vydaného krajanmi v Poľsku

Čo vás viedlo k tomu, že ste sa začali zaoberať slovenskými periodikami v zahraničí?

Časopisy našich krajanov v zahraničí pre mňa predstavujú veľmi zaujímavý celosvetový fenomén. Alebo ak chcete, koexistenciu slovenského zahraničia. Práve Slováci spolu s Írmi, Portugalcami či Talianmi patrili v minulosti k najväčším „importérom“ ľudského potenciálu do sveta v pomere k celkovému počtu obyvateľov.

STROM POKOJA V PARKU PRI KAISERVILLE V BAD ISCHLI

Rok 2018 bol jubilejným rokom 100. výročia ukončenia prvej svetovej vojny. Po celom svete sa toto výročie konca globálneho vojenského konfliktu pripomínalo a uctievalo. Pamiatke neznámych obetí vojnových konfliktov, teda aj veľkej vojny, je venovaný aj medzinárodný projekt výsadby pamätných stromov Der Friedensbaum. Prečo práve strom ako symbolický pamätník? Strom je symbolom života, rastu a prosperity. Na bojisku mohol vojakom poskytnúť úkryt alebo byť významným orientačným bodom v krajine.

Autorom projektu je krajinný architekt Marek Sobola zo Žiliny. Jeho ambíciou je vysadiť takéto pamätne stromy na rôznych miestach sveta, kde by ako živé pamätníky pripomínali útrapy vojny. Veľká vojna zasiahla do osudov mnohých rodín po celom svete. Jednou z nich bola aj rodina iniciátora tohto projektu. Jeho pradedo Ondrej Sobola sa nikdy nevrátil z ruského bojiska, od roku 1915 bol nezvestný a v roku 1930 vyhlásený za mŕtveho.

Doteraz bolo vysadených sedem Stromov pokoja: v ruskom Petrohrade v Cárskom Sele, v poľskej obci Trzyciaź a na viacerých miestach na Slovensku – na najväčšom vojenskom cintoríne z prvej

Cisárska vila je vyhľadávanou atrakciou mestečka Bad Ischl

svetovej vojny vo Veľkoprope, kde je pochovaných 8 662 rakúsko-uhorských a ruských vojakov; v Múzeu Kysuckej dediny vo Vyčylovke, na vojenskom cintoríne v Žiline, v Turzovke v areáli farského kostola a v Lalinku na miestnom cintoríne, kde bol pri tejto príležitosti odhalený aj pamätník obeť 1. svetovej vojny. Na území Rakúskej republiky je azda najsymbolickejším miestom na výsadbu Stromu pokoja zámokový park pri Kaiserville v Bad Ischli. Toto letné sídlo rakúskych cisárov zohralo vo vypuknutí prvej svetovej vojny kľúčovú úlohu. Práve v pracovni v Kaiserville, na stole, ktorý doteraz tvorí inventár objektu, podpísal cisár František Jozef I. vyhlásenie vojny Srbsku.

Pamätný dub červený (*Quercus rubra*) – ôsmy Strom pokoja tu vysadil Marek Sobola spolu so svojou matkou Annou Sobolovou a arcivojvodom Mag. Markusom Salvatorom Habsburg-Lothringenom, ktorý ako majiteľ Kaiservilly uvítal myšlienku pripomenúť si na tomto mieste ukončenie veľkej vojny vysadením Stromu pokoja. Vedľa pamätného stromu osadili kamenný pilier zo slovenského andezitu, na ktorom je vytesaný dátum výsadby: 15. 11. 2018 a umiestnená medená plaketa s portrétom Ondreja Sobolu, pradeda Mareka Sobolu, autora celkového dizajnu plakety. Autorom portrétu je sochár Michal Janiga. ■

Marek Sobola

Foto: archív M. Habsburg-Lothringena

Arcivojvoda Markus Salvator Habsburg-Lothringen pri historickom stole

Strom pokoja v cisárskej záhrade, v popredí plaketa s podobizňou Ondreja Sobolu

Foto: Ingrid Žalheva

Foto: Marek Sobola

Zuzana Ondrisová

Krásne dámy a šarmantní páni z rakúsko-slovenského pohraničia sa už po tretíkrát stretli v bratislavskom Dancehouse na Plese susedov. Tento rok sa naň prišli zabaviť účastníci v rekordnom počte 166 z obcí Wolfsthal, Hainburg, Marchegg, Edelstahl, Bad Deutsch Altenburg, Marchegg a nechýbali ani hostia z Bratislavy. Svojou návštevou nás poctili až štyria starostovia – Gerhard Schödinger z Wolfsthalu, Gerald Handig z Edelstahlu, Andreas Hammer z Bergu a Gernot Haupt z Marcheggu a župan Bratislavského samosprávneho kraja Juraj Droba.

Otvárací valčík

Fotografie: Gabriela Teplická

3. ROČNÍK RAKÚSKO-SLOVENSKÉHO PLESU SUSEDOV SA OPĚT VYDARIL!

Starostovia Wolfsthalu a manželka Mária a Gené Martan v originálnych a vzácných slovenských krojoch

Hostia sa začali schádzať krátko pred siedmou večer. Pri vstupe do sály ich čakalo okrem uvítacieho prípitku oficiálne fotenie. O všetky krásne fotografie z celého večera sa postarala aktuálna víťazka SLOVAK PRESS PHOTO Gabriela Teplická. Slávnostne vyzdobená sála, čerstvo napečené domáce oškvarkové pagáčiky, kanapky so syrovou nátierkou a kačacou paštétou padli k vychladenému proseccu na úvod veľmi vhod. Krátko po pol ôsmej oficiálne otvorila ples moderátorská dvojica Boris Bánovský a Roland Geldner, obaja z Wolfsthalu. Hlavné organizátorky plesu Zuzana Ondrisová a Adriana Bánovská sa poďakovali všetkým hosťom a sponzorom, ktorí ples podporili. Po nich mali krátky príhovor župan BSK Juraj Droba spolu so starostom Wolfsthalu Gerhardom Schödingerom. Obaja páni ocenili vzájomnú spoluprácu a informovali o aktuálnych aj plánovaných projektoch v pohraničí. Po úvodných slovách otvorili valčíkom prvé tanečné kolo profesionálni tanečníci Interklubu Bratislava spolu s amatérskymi nadšenkyňami

z Wolfsthalu. Dámy venovali niekoľko mesiacov pred plesom veľa energie a času na nácvik úvodného tanca. Bolo to krásne prekvapenie pre všetkých hostí a ich úsilie bolo odmenené nielen krásnymi kyticami, ale aj búrlivým potleskom! Po prvom tanečnom kole sa servírovala večera a skvelá káva od Veronia Coffee, bez ktorej si naše plesy už ani nevieme predstaviť.

O hudobnú produkciu sa celý večer starala kapela Otto Kollmann Band spolu s dídžejom. Do tanca hrali a spievali slovenské, české, nemecké a medzinárodné pesničky. Tanečnú náladu prišli podporiť aj folkloristi zo súboru Devín a hostia si zatancovali spolu s nimi. Bolo to príjemné oživenie programu. Počas celého večera si mohli hostia urobiť aj zábavné fotografie s rekvizitami vo Fun Face fotokútiku a hneď si ich aj so sebou zobrať. Aby nám hostia vydržali tancovať a zabávať sa do rána, po desiatej boli pre všetkých pripravené bohaté bufetové stoly s teplými a studenými jedlami, šalátmi, syrovými misami a, samozrejme, nechýbali ani domáce štrúdle a panna cotta s malinami. K dobrému jedlu patrí aj dobré víno. Naším hosťom boli servírované vína od rodiny Pelzmann z Bergu, Niefergall z Wolfsthalu a slovenské vína zastupovala tento rok rodina Kukumbergovcov z Vištuku. Už tradične mala asi najväčší úspech domáca marhuľovica od pani Jutty a Alfreda Niefergall z Wolfsthalu.

Pred polnocou tomboloví partneri odovzdali dvadsiatim piatim výhercom krásne ceny a zábava pokračovala do skorých ranných hodín. Boli sme milo prekvapení, že ešte pred pol treťou bol plný parket a veľa hostí v sále. Novinkou tento rok bol shuttle bus, ktorý zabezpečila spoločnosť Slovak Lines Express, a. s., a poslanec v obci Marchegg Juraj Gregor, ktorému veľmi pekne ďakujeme. Hostia z rakúskych obcí si tento komfort veľmi pochvalovali. Dámam a pánom sme sa pri odchode poďakovali darčekom v podobe vína a kávy od Veronia Coffee. Sme veľmi radi, že odchádzali so slovami vďaky za skvelý ples a atmosféru a sľúbili, že prídu aj o rok. A my sa už veľmi tešíme na 18. január 2020! ■

Dámy z Wolfsthalu (zľava): Laura a Adriana Bánovské, Renata Achberger a Andrea Lampertová

Zľava: BGM Gerhard Schödinger (Wolfsthal), župan Juraj Droba, BGM Gernot Haupt (Marchegg), Juraj a Zuzana Ondrisovci, GR Juraj Gregor, GR Rastislav Pavlík, BGM Andreas Hammer (Berg) a BGM Gerald Handig (Edelstahl)

Miriam Wuthe

MEDZINÁRODNÝ DETSKÝ FILMOVÝ FESTIVAL 2018

Foto: Miriam Wuthe

V sedemčlennej porote bolo aj slovenské zastúpenie

November je pre deti vo Viedni veľmi očakávaný mesiac. Práve vtedy sa koná Medzinárodný detský filmový festival, počas ktorého sa premietajú najnovšie svetové filmy pre náročného detského diváka. Dokonca sú predstavenia pre 3-ročné detičky. Minulý rok sa konal 30. ročník od 17. do 25. novembra v troch viedenských kinách – Votivkino, Cinecenter a Cinemagic. Cieľom festivalu je ukázať mladému divákovi hodnotné súčasné filmy, ktoré sa do komerčných kín mnohokrát ani nedostanú, hoci už získali prestížne ocenenia na iných festivaloch.

Ale prečo píšeme o medzinárodnom filmovom festivale v našich Pohľadoch? Súčasťou festivalu je aj výber detskej poroty, ktorá hodnotí premietané filmy. Deti majú možnosť prihlásiť sa do poroty počas predchádzajúceho festivalu a na jeseň sa koná výber siedmich členov vo veku od 11 do 13 rokov. Zvláštnosťou poroty 2018 bolo, že z 24 uchádzačov boli do sedemčlennej poroty vyzrebované hneď dve slovenské deti – naši členovia, sovičky a zároveň tanečníci z Rozmarínu – Miško Richter (11) a Lea-Maria Wuthe (11). Radosť po vyzrebovaní bola obrovská, ale to ešte netušili, aké náročné obdobie ich čaká a koľko času musia do celej akcie investovať. Hneď na prvom stretnutí, mesiac pred začiatkom festivalu, sa zoznámili so svojimi spoluprotcami a zodpovednými za detskú porotu Klaudiou a Margareťou. Na pravidelných piatkových pracovných

stretnutiach získavali nové vedomosti o filme, réžii, hodnotení hercov, hudbe i strihu. Na základe vlastných obľúbených filmov hodnotili ako filmoví kritici jednotlivé scény, tému, poslanie filmu i výkony hercov. Miškovým koníčkom je práve pozeranie filmov (Harry Potter, Malý Nick, Ernestina a Celestina i rôzne české staršie filmy). Povedal nám, že na festivale, samozrejme, bolo najlepšie pozeráť každý deň nový film. „Ale okrem toho sa mi najviac páčilo to hodnotenie. Každý mal svoju vlastnú mienku, a každú sme rešpektovali. Bol to demokratický proces.“

Po teoretickej príprave sa rozbehol festival. V sobotu 17. 11. bolo slávnostné otvorenie v Gartenbaukino – netradične starším rakúskym filmom z roku 1998 Traja poštovní zloději na počesť nedávno zosnulej Christiny Nöstlinger. Otvorenie je vždy vypredané, divákov láka aj stretnutie a rozhovor s hlavnou predstaviteľkou filmu alebo režisérom a úžasne zdravé pohostenie po predstavení. Je to aj prvý oficiálny termín, na ktorom sa predstavia členovia detskej poroty. Tu sa dozvie publikum, čo je úlohou poroty a aké ceny sa odovzdávajú. Okrem ceny Unicef, ktorá sa udeľuje za film, ktorý sa najviac zaslúžil o práva detí, je tu aj cena publika a cena detskej poroty. Každý divák má možnosť ohodnotiť film po jeho ukončení tak, že hodí svoj lístok do jednej z troch rúrok: s usmievaným smajlíkom – film sa mi veľmi páčil, s vážnym smajlíkom – film sa mi priemerne páčil a so smutným smajlíkom, keď sa film vôbec nepáčil. Na konci festivalu sa spočítajú lístočky a cena publika je na svete! Najväčšia „drina“ je ale za cenou poroty!!! Naša porota sa stretávala každý deň pred filmom a po filme tiež, aby sa porozprávali o jednotlivých scénach a zároveň hodnotili výkony hercov, hudbu, strih, výber témy a jej realizáciu. Ich kritiky sú potom, samozrejme, vyvesené v kinách, aby si ich prečítali filmoví diváci. Hneď po vyučovaní každý deň do kina a večer prísť domov a ešte si urobiť domáce úlohy i pripraviť sa na školskú prácu. Veru, ľahké to nebolo, ale „stálo to za to“, ako povedala Lea-Maria. „Pre mňa bolo vždy snom dostať sa do detskej

poroty. Moja mama chodievala so mnou na tento festival, keď som mala ešte len 2 roky. Vtedy sme si pozerali veselé kreslené filmy pre najmenších. Vždy pred festivalom si dôkladne preštudujeme festivalovú brožúrku a vyberieme filmy, ktoré chceme vidieť, a hneď aj objednáme lístky, pretože veľa filmov je skoro vypredaných. Predminulý rok som sa doslova zamilovala do francúzskeho filmu Cukinka o chlapčekovi-sirote, ktorý som si odvtedy niekoľkokrát pozrela. Dokonca aj môj brat Jakob bol v porote, keď mal 10 rokov. Rada som sa s ním tiež rozprávala o filmoch a vymieňali sme si svoje skúsenosti.“

Zvláštnosťou filmu je, že sa premietajú v pôvodnom znení. Priamo v kine sedí niekto, kto na živo tlmočí dialógy a scény. Najprv sa to zdá byť zvláštne, ale po pár minútach si uši na to zvyknú a mladý divák má tak možnosť vnímať aj melódiu originálneho filmového jazyka.

Za medzinárodným detským festivalom stojí tím veľmi angažovaných a pre film zapálených ľudí – cineastov, ktorí celý rok chodia po svetových festivaloch a vyberajú tie najlepšie a najkrajšie filmy pre viedenské detičky. Ja osobne, hoci som už dospelá, som vernou návštevníčkou tohto festivalu niekoľko rokov. Ak ho ešte nepoznáte, neváhajte a navštívte ho! Filmy, ktoré uvidíte, nadchnú nielen deti, ale aj dospelých. Vidíme sa v novembri na Medzinárodnom detskom filmovom festivale vo Viedni!! www.kinderfilmfestival.at

za laskavé podpory Školského spolku Komenský
srdечно зве вшечны све прізнывце на

6. SLAVNOSTNÍ KONCERT

16.5.2019
v 16.00 hod.
divadelní sál Školského spolku Komenský
Sebastianplatz 3, Viedeň

Dramaturgie a choreografie: Radka Westerkamp, Lenka Štucková, Martina Čanová
Technická podpora: Šárka Eanárová
Moderace: Marie Burian, Livia Elmer

Foto: Lubomíra Wimmer

Na spolkovvej hodine slovenčiny - učiteľky Claudia Hovaňáková (vľavo) a Simona Kajtzová so svojimi zverencami

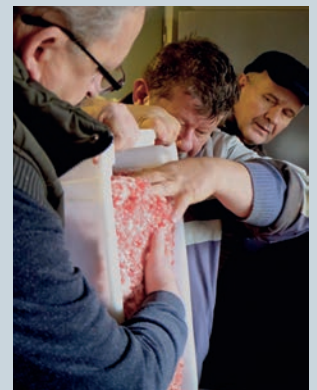
SLOVENSKÉ ZABÍJAČKY V MAĎARSKU

Zakáľáčky majú dlhú tradíciu medzi príslušníkmi slovenskej národnostnej menšiny v Maďarsku. Príprava rôznych pochúťok, ktoré majú storaké príjemné vône a farby, súvisí s ich dušou, identitou i vnútornou podstatou. Slováci na území dnešného Maďarska sa pritom často identifikujú s výsostne slovenským „hungarikom“: dolnozemsou klo-básou, preslávenou vo svete ako čabianska, ktorá je vraj najlepšia šütemňa, teda najlepší zákusok. Zabíjačky a následné spracovanie ošípaných sa tu ani nie tak dávno konali ešte vo veľkom v takmer každej rodine, zvyčajne v zimnom období. Z vnútorností sa robili jaternice a tlačienka, mäso sa rozdelilo, časť sa dala údiť, časť sa spracovala do klobás a časť sa nechala na konzumáciu v čerstvom stave. Tuhy sa spracúvali na údenú slaninu, prípadne sadlo a masť. Na huspeninu sa zuzičkovala aj koža a menej hodnotné časti ako hlava, uši, chvost a kolenka. Pri príležitosti zabíjačky sa konala hostina s rodinou, susedmi i známymi.

V uplynulých desaťročiach sa však krmníky vyprázdnila a tradícia zabíjačiek zakapala. Supermarkety nám ponúkajú lacnú bravčovinu. S pribúdajúcimi rokmi nám ale čoraz viac chýbajú staré obľúbené chute a vône, o jedinečnej atmosfére zabíjačiek ani nehovoriac. A tak nečudo, že aj v kruhu našich krajanov v Maďarsku sú čoraz obľúbenejšie tzv. slovenské zabíjačky. Fotoaparátom sme ich zvečnili v dvoch, azda najšlovenskejších lokalitách Maďarska: v meste Slovenský Komlós (Tótkomlós) a obci Mlynky (Pilisszentkereszt).

Imrich Fuhl, slovenský portál v Maďarsku

ROZHLASOVÉ A TELEVÍZNE VYSIELANIE V SLOVENSKOM JAZYKU

<http://volksgruppen.orf.at/slovaci/radiotv/stories/topstory/>

Rádio Dia:tón

Magazín slovenskej národnostnej skupiny sa vysiela dvojtyždne, v pondelok od 21.40-22.00 na Radio Burgenland (94,7)

České Ozvěny | Slovenské Ozveny

Šesťkrát v roku vždy v druhú nedeľu v mesiacoch február, apríl, jún, august, október a december o 13.05 na ORF2 Wien

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod. Pfarre an der Muttergotteskirche Jacquingasse 53, 1030 Wien

REDAKČNÁ UZÁVIERKA ČÍSLA 2/2019 JE 30. JÚNA 2019

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien

Úradné hodiny:

pondelok a utorok: 09.00 – 11.00
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15

rsk@szlovaci.at
sova@szlovaci.at
www.szlovaci.at

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV, Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien

Österreichische Post AG, Info. Mail Entgelt barbezahlt

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise: do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,- do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,- S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
• 1/8 A4 € 10,-
• 1/4 A4 strany € 15,-
• 1/2 A4 strany € 20,-
• A4 strana € 40,-